

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMISIJA ZA VRIJEDNOSNE PAPIRE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**IZVJEŠTAJ O RADU
Komisije za vrijednosne papire
Federacije Bosne i Hercegovine
za 2008. godinu**

Sarajevo, februar 2009.

**Komisija za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine
Sarajevo, ul. Ćemaluša 9/II
Tel. ++387 33 203 844, 203 862, 203 902, Tel./ fax: ++ 387 33 211 655
E-mail: info@komvp.gov.ba; Web: www.komvp.gov.ba**

S a d r Ź a j

<i>I - Uvod</i>	<u>3</u>
<i>II - Pravni okvir i nadležnosti</i>	<u>5</u>
<i>III - Primarno tržište vrijednosnih papira</i>	<u>7</u>
<i>IV - Objavlivanje finansijskih izvještaja</i>	<u>9</u>
<i>V - Sekundarno tržište vrijednosnih papira</i>	<u>11</u>
<i>VI - Društva za upravljanje i investicijski fondovi</i>	<u>28</u>
<i>VII - Nadzor</i>	<u>40</u>
<i>VIII - Normativni poslovi</i>	<u>42</u>
<i>IX - Program za 2009. godinu</i>	<u>43</u>
<i>X - Prilozi</i>	<u>44</u>

Izvještaj o radu
Komisije za vrijednosne papire
Federacije Bosne i Hercegovine za 2008. godinu

I - Uvod

Komisija za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine osnovana je Zakonom o Komisiji za vrijednosne papire («Službene novine Federacije BiH», br. 39/98, 36/99 i 33/04), kao samostalna specijalizirana institucija Federacije Bosne i Hercegovine, radi obavljanja djelatnosti regulatora tržišta, nadzora i zaštite investitora, transparentnosti i zakonitosti poslovanja učesnika na tržištu vrijednosnih papira.

Tržište kapitala u Federaciji Bosne i Hercegovine uspostavljeno je 1999. godine, donošenjem regulatornog okvira i formiranjem institucija – Komisije za vrijednosne papire Federacije BiH i Registra vrijednosnih papira u Federaciji BiH, a 2002. godine otpočelo je trgovanje na Sarajevskoj berzi-burzi vrijednosnih papira, koju su osnovali profesionalni posrednici – brokerske kuće.

U proteklih gotovo deset godina na razvoju tržišta kapitala učinjene su značajne aktivnosti koje su dovele do uspostavljanja neophodnog pravnog okvira, institucija tržišta kapitala i infrastrukture, koja omogućava funkcionisanje tržišta kapitala, od emisije i registracije vrijednosnih papira, do obavljanja prometa na uređenom tržištu i nadzora, uz visok stepen informatizacije i korištenja savremenih sredstava komunikacije.

Obzirom na obim prometa i količinu tržišnog materijala, broj učesnika i investitora na tržištu, nedostatak različitih oblika tržišnih instrumenata, slabu javnu ponudu vrijednosnih papira i nedovoljan broj kvalitetnih emitenata vrijednosnih papira, te podijeljenost tržišta na entitete, naše tržište kapitala spada u red malih tržišta, sa karakteristikama tržišta u razvoju u državama u tranziciji.

Praksa funkcionisanja i razvoja tržišta kapitala i iskustva institucija i učesnika na tom tržištu nametnuli su potrebu za donošenjem promjena u pravilima koja regulišu tržište, a posebno donošenje novog Zakona o tržištu vrijednosnih papira i Zakona o fondovima, koji su stupili na snagu početkom ove godine.

Proteklu godinu karakteriše refleksija globalne finansijske krize, čije su se posljedice negativno odrazile, kako na finansijska tržišta u regionu, tako i u našoj zemlji. Negativne posljedice globalne krize na finansijskim tržištima, uključujući i naše tržište kapitala, imale su uticaj prvenstveno na pad prometa na tržištu kapitala i slabljenje interesa domaćih i stranih investitora za ulaganje u vrijednosne papire. Za razliku od prethodnih godina, kada je zabilježen stalni rast prometa i cijena dionica, u protekloj godini evidentan je znatan pad obima, vrijednosti prometa i cijena dionica, te slabljenje ukupnih tržišnih aktivnosti. U takvim uslovima, Komisija je u saradnji sa drugim institucijama preduzimala aktivnosti u cilju ublažavanja posljedica krize na tržištu kapitala, kroz smanjenje naknada za učesnike na tržištu kapitala i smanjenje troškova za emitente vrijednosnih papira i investitore. Izmjenom regulacije unaprijeđena je sigurnost sistema registracije i prijenosa vrijednosnih papira, primjenjen sistem prijebaja i poravnanja u transakcijama vrijednosnim papirima i uvedena mogućnost obavljanja poslova upravljanja portfeljem vrijednosnih papira. Poboljšan je sistem trgovanja na uređenom tržištu kroz primjenu novih Pravila Sarajevske berze, te donesena

regulacija za uslove i način prometa vrijednosnim papirima izvan berze. Istovremeno, unaprijeđeni su profesionalni standardi rada učesnika na tržištu kapitala, elektronski prijem i obrada naloga u brokerskim kućama. Poboľšan je regulatorni okvir tržišta kapitala kroz izmjenu postojećih i donošenje novih propisa, posebno u sferi prometa vrijednosnih papira, obavljanja skrbničkih i depozitarskih poslova, emisije vrijednosnih papira javnom ponudom i primjene standarda upravljanja u dioničkim društvima. Radi boljeg informisanja investitora i javnosti i transparentnosti tržišta, svi podaci o aktivnostima na tržištu objavljuju se na internet portalu tržišta kapitala u Federaciji.

U uslovima negativnih kretanja na tržištu kapitala došle su do izražaja i sve ranije slabosti koje su se ogledale u nedovoljnoj ekonomskoj razvijenosti, sporosti u provođenju ekonomskih reformi i tranzicije, nelikvidnosti tržišta i ograničenoj ponudi tržišnog materijala. Kao posljedica ustavnih rješenja i utvrđenih nadležnosti entiteta u oblasti finansijskog sektora, organizacija i regulacija finansijskog sektora i tržišta kapitala odvija se isključivo ili pretežno na entitetskom nivou, što takođe ograničava razvoj tržišta kapitala u našoj zemlji.

Pored navednih opštih uslova, stanje i karakteristike našeg tržišta kapitala ilustruju i sljedeći pokazatelji.

Primarno – emisiono tržište vrijednosnih papira u dosadašnjem periodu nije dostiglo zadovoljavajući nivo razvoja, posebno što se nedovoljno koriste emisije javnom ponudom dionica za finansiranje poslovanja i razvoja emitenata. U Federaciji BiH od vrijednosnih papira emitirane su i trguje se dionicama, korporativne obveznice su emitovane prvi put u prošloj godini od strane tri banke, dok najavljivane emisije državnih obveznica još uvijek nisu realizovane. Komisija je uspostavila sistem registracije emitenata vrijednosnih papira u koji se upisuju sva dionička društva prije upisa u sudski registar i u Registar vrijednosnih papira u Federaciji BiH. U registru emitenata vrijednosnih papira je upisano 720 emitenata, sa ukupnim osnovnim kapitalom u nominalnoj vrijednosti od 12.848.487.424,10 KM. U Registru vrijednosnih papira registrovano je 333.036 dioničara.

U proteklim godinama sekundarno tržište kapitala u Federaciji BiH predstavljalo je razvijeniji dio tržišta i bilježilo značajan porast aktivnosti, prvenstveno u pogledu vrijednosti ostvarenog prometa na Sarajevskoj berzi-burzi vrijednosnih papira. Međutim, posljedice globalne finansijske krize negativno su uticale i na domaće tržište, tako da je u prošloj godini došlo do značajnog pada vrijednosti i obima prometa.

Ukupan promet u 2008. godini iznosio je 477.079.376 KM, što je dva i po puta manje u odnosu na vrijednost ostvarenu u 2007. godini. Broj trgovanih vrijednosnih papira (dionica i obveznica) iznosio je 17.115.675 dok je broj realizovanih transakcija iznosio 39.241 što je znatno manje u odnosu na ostvareno u 2007. godini. Na osnovu prezentiranih podataka, može se konstatovati da je proteklu godinu karakterisao pad prometa i cijena dionica na Sarajevskoj berzi, smanjenje broja investitora na tržištu i pad likvidnosti dionica većeg broja emitenata.

U Federaciji BiH posluje 11 investicijskih fondova i četiri uzajamna fonda kojima upravlja 14 društava za upravljanje fondovima. Ukupan broj dioničara fondova na dan 31.12. 2008. godine iznosi 206.913. Iz podataka o poslovanju prezentiranih u izvještaju može se zaključiti da društva za upravljanje fondovima nisu do kraja preuzeli ulogu aktivnih portfelj menadžera u fondovima kojima upravljaju, te da je dio njih, za razliku od prethodnih godina, poslovao sa gubitkom.

Aktivnost Komisije u nadzoru tržišta vrijednosnih papira u 2008. godini bila je usmjerena na kontrolisanje profesionalnih posrednika i drugih učesnika na tržištu kapitala, praćenje prometa dionica, postupanje po žalbama pravnih i fizičkih lica u vezi registracije i prijenosa dionica, zaštite prava dioničara i dr. U toku 2008. godine obavljen je redovni nadzor

kod profesionalnih posrednika (brokerskih i brokersko-dilerskih društava), zatim redovni nadzor društava za upravljanje fondovima, investicionih fondova i uzajamnih fondova, nadzor banaka depozitara, nadzor banaka koje obavljaju poslove skrbnika vrijednosnih papira, redovni nadzori Registra vrijednosnih papira u Federaciji BiH i Sarajevske berze.

II - Pravni okvir i nadležnosti

Dosadašnji pravni okviri kojim je regulisano funkcionisanje tržišta kapitala u Federaciji BiH, kao i ovlaštenja i djelokrug rada Komisije i drugih institucija i učesnika na tržištu kapitala, utvrđeni su Zakonom o Komisiji za vrijednosne papire, Zakonom o vrijednosnim papirima, Zakonom o registru vrijednosnih papira, Zakonom o društvima za upravljanje fondovima i o investicionim fondovima, Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o preuzimanju dioničkih društava. Zbog potreba razvoja tržišta na inicijativu Komisije, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine usvojio je novi Zakon o tržištu vrijednosnih papira i Zakon o investicionim fondovima, koji su stupili na snagu početkom 2009. godine.

U nadležnosti Komisije je regulacija uslova i načina za funkcionisanje i poslovanje te vršenje nadzora nad sljedećim institucijama i učesnicima na tržištu kapitala: Registar vrijednosnih papira, Sarajevska berza-burza, brokerske kuće, brokeri/dileri, investicijski savjetnici, društva za upravljanje fondovima i fondovi, banke ovlaštene za obavljanje poslova depozitara i skrbnika na tržištu vrijednosnih papira. Također, nadležna je za vođenje registra emitenata vrijednosnih papira-dioničkih društava, odobravanje emisija vrijednosnih papira, odobravanje tendera za preuzimanje dioničkih društava, odobravanje i nadziranje provođenja korporativnih radnji u dioničkim društvima i dr.

Shodno Zakonu o Komisiji za vrijednosne papire, Komisija se sastoji od predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana. Na osnovu Odluke o imenovanju koju je donio Predsjednik uz saglasnost dopredsjednika Federacije i potvrdio Parlament Federacije BiH, u maju 2004. godine, Komisija je imenovana, u skladu sa Zakonom, na mandat od pet godina, u sastavu:

- mr Hasan Čelam, predsjednik,
- dr Mirko Puljić, zamjenik predsjednika,
- dr Matej Živković, član,
- Milorad Rajlić, član
- mr Džafer Alibegović, član

U okviru svoje nadležnosti Komisija, u skladu sa Statutom i Poslovnikom o radu, razmatra i donosi propise, odluke i druge pojedinačne akte na sjednici Komisije. Komisija za vrijednosne papire, u periodu maj 2004. - januar 2009. godine, održala je 225 sjednica, a samo u 2008. godini 49 sjednica. Sjednice se u pravilu održavaju jednom sedmično.

U postupcima po zahtjevima pravnih i fizičkih lica ili po službenoj dužnosti Komisija je u 2008. godini u upravnom postupku imala u rješavanju 582 zahtjeva, od toga je riješeno 572 ili 98 %, a za ostalih 10 ili 2% predmeta procedura rješavanja je u toku. Pored toga, redovno su održavani radni sastanci na kojima su razmatrani nacrti propisa, analizirano stanje i problemi na tržištu, razmatrana složenija pitanja u pripremi za sjednice Komisije i druga pitanja iz djelokruga rada Komisije. Održani su sastanci sa predstavnicima učesnika na tržištu kapitala: profesionalnim posrednicima, društvima za upravljanje fondovima, Sarajevske berze, Registra vrijednosnih papira u Federaciji BiH i dr.

U svrhu regulisanja tržišta kapitala, emisije i prometa vrijednosnih papira i poslovanja učesnika na tržištu kapitala, Komisija je donijela ukupno 42 podzakonska propisa. Samo u 2008. godini doneseno je osam propisa. U svrhu primjene novog Zakona o tržištu vrijednosnih papira i Zakona o investicijskim fondovima, u ovoj godini donijet će se svi propisi iz nadležnosti Komisije, predviđeni ovim zakonima.

Objavljivanje propisa i akata vrši se u „Službenim novinama Federacije BiH“ i na web stranici Komisije. U proceduri donošenja podzakonskih propisa kojima se regulišu uslovi i način poslovanja učesnika na tržištu kapitala, primjenjuje se metodologija i praksa da se nacrti propisa prethodno dostavljaju na raspravu učesnicima na tržištu.

U skladu sa međunarodnim principom neovisnosti regulatora i Zakonom o Komisiji za vrijednosne papire, Komisija se finansira isključivo prihodima od naknada i taksi ostvarenih iz djelatnosti Komisije, bez finansiranja iz sredstava budžeta-proračuna. Planiranje prihoda i rashoda utvrđuje se godišnjim Finansijskim planom, na koji za svaku godinu, saglasnost daje Parlament Federacije Bosne i Hercegovine.

Saglasno Zakonu o Komisiji za vrijednosne papire, Komisija podnosi Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, godišnji izvještaj o radu za prethodnu godinu, uz finansijski plan za narednu godinu. U prethodnoj godini Izvještaj o radu za 2007. godinu i Finansijski plan sa programom rada za 2008. godinu razmatrani su i usvojeni na oba doma Parlamenta Federacije BiH.

Radi informisanja investitora i javnosti odluke i zaključci sa sjednica Komisije redovno se objavljuju na web stranici Komisije. Također, ažurno se postupa u primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama, tako da se redovno tromjesečno izvještava Parlament Federacije BiH i Ombudsman o postupanju po ovom Zakonu. U prošloj godini riješeno je svih 16 zahtjeva pravnih i fizičkih lica za pristup informacijama, kojima raspolaže Komisija.

Komisija je članica IOSCO-a (Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire) što joj omogućava uspostavljanje saradnje sa srodnim institucijama u drugim zemljama. IOSCO je organizacija koja uključuje institucije iz cijelog svijeta, koje nadziru tržište kapitala i koja uspostavlja međunarodne standarde regulacije i kontrole tržišta. Predstavnici Komisije učestvovali su na redovnoj godišnjoj konferenciji IOSCO-a u Parizu. Ostvarena je značajna saradnja sa institucijama nadležnim za regulisanje tržišta kapitala u regionu, kroz međusobne posjete, razmjenu informacija i iskustava, te posebno zaključivanjem memoranduma o međusobnoj saradnji i razmjeni informacija sa komisijama za vrijednosne papire Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Makedonije, Slovenije, Rumunije, Turske, Grčke i Malezije.

U cilju harmonizacije propisa, međusobnog informisanja, poboljšanja uslova za ulaganje investitora i integrisanja tržišta vrijednosnih papira na nivou BiH, ostvarivana je saradnja sa komisijama za hartije od vrijednosti Republike Srpske i Distrikta Brčko. Inicirano je usaglašavanje propisa i realizacije obaveza koje proističu iz Sporazuma o saradnji i pridruživanju sa Evropskom unijom, te ujednačavanja uslova za licenciranje profesionalnih posrednika na tržištu i integracije ekonomskog prostora u našoj zemlji. U skladu sa Platformom o saradnji regulatora u BiH održana su dva zajednička sastanka regulatora u Sarajevu u organizaciji naše Komisije i jedan sastanak u Brčko Distriku, te formirane radne grupe za pojedine teme prema godišnjem planu održavanja zajedničkih sastanaka.

Pokrenuta je inicijativa za rješavanje pitanja članstva u ANNA i korištenja ISIN koda - međunarodnih oznaka za vrijednosne papire, prema nadležnim državnim organima.

Za dalji razvoj tržišta kapitala potrebno je donošenje zakona kojima se reguliše funkcionisanje tržišta kapitala na nivou BiH, što bi značajno doprinijelo razvoju tržišta, privlačenju stranih i domaćih investitora i smanjenju troškova. U tom smislu Komisija je inicirala prema nadležnim državnim organima izradu i donošenje okvirnih zakona iz oblasti tržišta kapitala na nivou BiH, u čemu će dati svoj doprinos.

III - Primarno tržište vrijednosnih papira

Tokom 2008. godine, kao i u ranijem periodu, na primarnom tržištu nisu zabilježeni značajniji pomaci posebno u pogledu novih emisija dionica javnom ponudom. Emisije novih dionica su se pretežno provodile putem zatvorene prodaje – plasmana dionica unaprijed poznatim kupcima, dok su javne emisije nedovoljno prisutne na tržištu. Ipak, ohrabruje da su u protekloj godini po prvi put obavljene tri javne emisije korporativnih obveznica, čiji su emiteniti bile tri banke. Korporativne radnje, koje su realizirala dionička društva – emiteniti vrijednosnih papira i dalje predstavljaju dominantne aktivnosti na primarnom tržištu vrijednosnih papira. Najčešće provedene korporativne radnje bile su vezane za smanjenje ili povećanje osnovnog kapitala društava i spajanje dionica radi promjene nominalne vrijednosti dionica.

Komisija je nadležna za vođenje registra emitenata vrijednosnih papira u koji se upisuju dionička društva, banke, osiguravajuća društva i investicioni fondovi, prije upisa u sudski registar i Registar vrijednosnih papira. Registar emitenata se vodi i u elektronskom sistemu.

Pregled emitenata u registru

Emitenti	Broj emitenata	%	Osnovni kapital u KM	%
Privredna društva	663	92,08	10.495.325.918,90	81,68
Banke i osiguravajuća društva	41	5,69	1.309.943.689,45	10,19
IF-ovi	11	1,52	1.032.419.686,81	8,03
Društva za upravljanje fondovima	5	0,69	10.798.129,00	0,08
Ukupno	720	100	12.848.487.424,10	100

Iz podataka u ovoj tabeli izuzeta su društva za upravljanje fondovima koja su organizirana kao doo.

U registar emitenata kod Komisije, zaključno sa koncem 2008. godine upisano je 720 emitenata, sa ukupnim iznosom osnovnog kapitala od 12.848.487.424,10 KM.

U periodu od 01.01.–31.12.2008. godine u registar emitenata upisano je 12 novih emitenata. U istom periodu, po različitim osnovama (promjena oblika ili pripajanje drugim privrednim društvima), iz registra emitenata brisano je 13 društava.

Tokom 2008. godine po zahtjevima emitenata, vezano za promjene u registru i kapitalu emitenata, te korporativne radnje sa vrijednosnim papirima, obrađen je i riješen 401 različiti zahtjev (tabela sa pregledom zahtjeva nalazi se u prilogu).

Promjene u osnovnom kapitalu emitenata, po raličitim osnovama, date su u narednim tabelama.

Smanjenje osnovnog kapitala

Privredna društva (d.d.)	osnovni kapital 44.238.296,49 KM
Investicijski fondovi	0 KM
Ukupno	44.238.296,49 KM

Povećanje osnovnog kapitala

Privredna društva (d.d.)	osnovni kapital 67.486.710,60
Banke i osiguravajuća društva	194.228.000,00
DUF-ovi	1.000.004,00
IF-ovi	849.607,16
Ukupno	263.564.321,76 KM

Smanjenje osnovnog kapitala po osnovu brisanja iz registra emitenata

Privredna društva (d.d.)	osnovni kapital 38.415.297,60 KM
--------------------------	-------------------------------------

Povećanje osnovnog kapitala po osnovu upisa novih emitenata

Privredna društva	34.610.733,00 KM
DUF	2.000.000,00
Ukupno	36.610.733,00 KM

Emisije novih dionica radi povećanja osnovnog kapitala dioničkih društava i u prošloj godini realizirane su u najvećem broju putem zatvorene prodaje, odnosno prodaje unaprijed poznatom kupcu ili grupi do najviše 40 kupaca. U cilju povećanja osnovnog kapitala provedeno je 33 postupka emisije dionica putem zatvorene prodaje, od toga 27 uspješnih emisija. Istovremeno, odobreno je 7 emisija dionica javnom ponudom, uključujući tri emisije obveznica javnom ponudom: Fima banka d.d. u iznosu 4.231.900,00 KM, UniCredit banka emisija obveznica putem berze u iznosu 100.000.000,00 KM i NLB Tuzlanska banka u iznosu 5.000.000,00 KM.

U 2008.godini registrovana su i smanjenja osnovnog kapitala dioničkih društava, uglavnom zbog pokrića akumuliranih gubitaka iz prethodnih godina. Tokom godine u 23 dioničkih društava, na osnovu odluka skupština dioničara, registrovano je smanjenje osnovnog kapitala u ukupnom iznosu od 44.238.296,49 KM, (u 2007. godini 126.487.164,47 KM). Ovdje je potrebno istaknuti da je iznos smanjenja osnovnog kapitala u 2008. godini kod privrednih društava tri puta manji nego u 2007. godini, a devet puta manji nego u 2006. godini.

Registrovano je povećanje osnovnog kapitala po osnovu emisija novih dionica i iz dobiti u iznosu 263.564.321,76 KM, što je šest puta više u odnosu na registrovano smanjenje osnovnog kapitala.

Komisija je riješila 17 zahtjeva za promjenu oblika iz dioničkog u društvo sa ograničenom odgovornošću, od toga pet zahtjeva je odbijeno.

Zbog velikog broja zahtjeva za promjenu oblika, inicirana je i usvojena izmjena Zakona o privrednim društvima, koja će uticati na dalje smanjenje broja ovih zahtjeva. Istovremeno, Zakonom su regulisani kriteriji za razvrstavanje dioničkih društava na otvorena i zatvorena dionička društva, prema kojim otvorena dionička društva koja imaju najmanje 40 dioničara i osnovni kapital najmanje u iznosu 4.000.000,00 KM, ne mogu više promijeniti oblik u društvo sa ograničenom odgovornošću.

Posebne aktivnosti poreduzete su na skraćivanju rokova rješavanja zahtjeva i unapređenju efikasnosti u njihovoj obradi i poboljšanju sistema praćenja ažurnosti vođenja registra emitenata i Registra vrijednosnih papira, u svim registracijskim postupcima koji se vode za pojedinog emitenta.

Analizirana je ažurnost emitenata u provođenju korporativnih radnji i ostvarena korekcija u postupanju emitenata i Registra vrijednosnih papira u smislu smanjenja broja i trajanja obustava prometa, izvršeno usaglašavanje brisanja emitenata koji su promijenili oblik, naloženo ažurnije registriranje promjena u Registru vrijednosnih papira po osnovu povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala, te naložene mjere u cilju registracije dioničara.

Od aktivnosti planiranih za 2008. godinu, realizirani su programski zadaci na rješavanju zahtjeva emitenata ažurno i u skladu sa zakonskim rokovima (korporativne radnje, promjene podataka u registru emitenata) i postignuto skraćivanje rokova u rješavanju zahtjeva. Nije realizirana priprema instruktivnih seminara o korporativnom upravljanju za članove uprave i nadzornih odbora društava.

IV - Objavljivanje finansijskih izvještaja

Jedan od najvažnijih elemenata u donošenju odluke o investiranju je poznavanje rezultata poslovanja društva u koje se investira i kvalitet primjene principa i standarda korporativnog upravljanja od strane organa upravljanja u dioničkom društvu.

U cilju primjene standarda korporativnog upravljanja u dioničkim društvima, Komisija je donijela Pravila upravljanja dioničkim društvima kojima su detaljnije regulirana pitanja sazivanja skupština dioničara, odlučivanje na skupštini i nadzornom odboru, način odlučivanja na skupštini dioničara putem punomoći, zaštita prava dioničara i dr.

Primjena korporativnog upravljanja i redovno objavljivanje informacija o poslovanju dioničkih društava, koje su dionička društva dužna sačinjavati i objavljivati, od velikog je značaja za dioničare i potencijalne investitore.

Obaveza objavljivanja informacija povećava odgovornost za upravljanje društvom i transparentnost upravljanja i vođenja poslova. Za one koji učestvuju u društvima ili posluju sa njima, informacije su neophodan element kako bi bili u stanju da procjene njihovu poziciju i reaguju na promjene koje su za njih relevantne.

Objavljivanje tako obezbjeđuje pristup informacijama svim zainteresiranim licima, bez obzira na svrhu u koju će dobijene informacije biti korištene, putem transparentne procedure koja garantuje da se informacije lako pronalaze i dobijaju.

S tim u vezi, obavezu da objave u dnevnim novinama i Komisiji dostave godišnji izvještaj o poslovanju prema Pravilniku o sadržaju, rokovima i načinu objavljivanja izvještaja emitenta vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“, br. 32/07), imaju ona društva koja su upisana u registar emitenata kod Komisije i čiji su vrijednosni papiri uvršteni u trgovanje zaključno sa 31.12.2007. godine. Prema podacima sa web stranice berze utvrđeno je 477 društava, čijim se dionicama trguje na berzi, te su obavezni postupati u skladu sa Pravilnikom.

Nakon upozorenja privrednim društvima, koji svoju obavezu nisu izvršili u skladu sa pomenutim Pravilnikom i drugih preduzetih mjera, procenat izvršenja obaveza, vezanih za objavljivanje izvještaja za 2007. godinu, je iznosio 64,36%.

Ukupno emitenata	Dostavljeno izvještaja						Nisu dostavili	
	Potpuni	%	Nepotpuni	%	Ukupno	%	Ukupno	%
1	2	3 (2/6*100)	4	5 (4/6*100)	6	7 (6/1*100)	8 (6-1)	9 (8/1*100)
477	217	70,68	90	29,32	307	64,36	170	35,64

Kada su upitanju polugodišnji izvještaji za 2008. godinu 602 emitenta bila su u obavezi da u dnevnim novinama objave skraćeni polugodišnji izvještaj o poslovanju i dokaz o tome dostave Komisiji, dok je 339 društava (emitenti sa više od 100 dioničara ili emitenti čijim dionicama se trgovalo u periodu od 01.01. do 30.6.2008. godine) bilo u obavezi da Komisiji dostave polugodišnje izvještaje i u elektronskoj formi.

Subjekti	Dostavljeno izvještaja						Nisu dostavili		UKUPNO	
	Potpuni	%	Nepotpuni	%	Ukupno	%	Ukupno	%	10	11
1	2	3 (2/6*100)	4	5 (4/6*100)	6	7 (6/10*100)	8 (10-6)	9 (8/10*100)	10	11 %
Privredna društva	163	75,81	52	14,77	215	37,92	352	62,08	567	100
Banke	10	71,43	4	200,00	14	87,50	2	12,50	16	100
Osiguravajuća društva	13	92,86	1	20,00	14	73,68	5	26,32	19	100
UKUPNO:	186	76,54	57	15,88	243	40,37	359	59,63	602	100

Od 602 emitenta njih 243 ili 40,37% je u potpunosti ili djelimično dostavilo polugodišnje izvještaje za 2008. godinu, od čega 215 privrednih društava, 14 banaka i 14 osiguravajućih društava, a 59,63% ili 359 emitenata nije izvršilo svoju obavezu.

Broj dostavljenih i objavljenih izvještaja u formi OEI-PD obrazaca na web stranici Komisije koji se odnose na prvo polugodište 2008. godine je 189, što predstavlja 55,75% od ukupnog broja emitenata koji su imali tu obavezu. Od tog broja na privredna društava se odnosi 163 izvještaja, 14 na banke i 12 na osiguravajuća društva.

Pored godišnjih i polugodišnjih izvještaja, u dnevnoj štampi su objavljeni i Komisiji dostavljani i izvještaji o događajima koji bitno utiču na finansijski položaj emitenta. Radi se o događajima koji se odnose na donošenje odluke o zakazivanju skupštine društva, odluke o isplati dividende, spajanju dionica i smanjenju kapitala, odluka o pokriću gubitka, povećanju kapitala i drugo. Ovakvih izvještaja u 2008. godini bilo je 145.

Na osnovu informacija o postupanju emitenata u vezi izvršavanja propisane obaveze izvještavanja i objavljivanja informacija o poslovanju dioničkih društava vidljiv je značajan pomak iz godine u godinu, mada još uvijek ima prostora za preduzimanje daljih mjera i aktivnosti prema jednom broju dioničkih društava koja ne izvršavaju svoje obaveze. Komisija za vrijednosne papire, kao regulator tržišta kapitala, u tom smislu vrši kontinuirani nadzor postupanja emitenata vrijednosnih papira u primjeni propisa. Vezano za nadzor u primjeni Pravilnika o sadržaju, rokovima i načinu objavljivanja izvještaja emitenata vrijednosnih papira (Sl. novine F BiH, br. 32/07) Komisija je, tokom prošle godine, za 30 emitenata podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka o čemu je investiciona javnost bila informisana putem naše web stranice. Komisija će i u buduću kroz pozive emitentima, upozorenja te druge mjere iz njene nadležnosti nastojati unaprijediti primjenu dobre korporativne prakse, međunarodnih računovodstvenih standarda i međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja na našem tržištu.

Potrebno je napomenuti da obaveze u primjeni standarda objavljivanja informacija o poslovanju dioničkih društava imaju i druge institucije, osim dioničkih društava. Tako je Sarajevska berza u saradnji sa agencijama za finansijske i informatičke poslove iz Sarajeva i Mostara obezbijedila objavljivanje finansijskih izvještaja za dionička društva čije su dionice uvrštene u trgovanje na berzi. Ovi izvještaji publikovani su na portalu tržišta kapitala i na web stranici berze.

V - Sekundarno tržište vrijednosnih papira

U oblasti prometa na sekundarnom tržištu vrijednosnih papira, tokom 2008. godine su učinjeni pomaci u smislu načina izvanberzanskog trgovanja čija realizacija je usmjerena preko profesionalnih posrednika.

U 2008. godini je provedeno usavršavanje softvera čiji sastavni dio je i elektronska knjiga naloga, odnosno elektronsko evidentiranje naloga kod svih profesionalnih posrednika. Softversko podržavanje uvođenja prijema naloga putem *e-tradinga* je omogućilo investitorima jednostavniji i brži način dostavljanja naloga profesionalnom posredniku pri čemu se rješava automatska kontrola kao i automatsko evidentiranje svih primljenih naloga.

Funkcionisanje interne kontrole u brokerskim društvima, nakon uvođenja elektronskog evidentiranja naloga, je normativno uređeno na drugačijim temeljima pri čemu se interna kontrola sistemski postavlja znatno šire i kao takva je u funkciji već od početka 2008. godine.

Kao značajnu novinu treba navesti uvođenje poslova osiguranja emisije, poslova agenta emisije i pokrovitelja emisije. Za obavljanje ovih poslova izdata je dozvola jednom

brokerskom društvu. Uslov za obavljanje ovih poslova je dilerska dozvola i osnovni kapital od 600.000,00 KM.

Novina u trgovanju je uvođenje trgovine unutar ciklusa poravnanja. Promet unutar ciklusa poravnanja u 2008. godini je iznosio 555.703,97 KM, za količinu od 21.361 dionica, za 190 prijenosa. U 2008. godini počelo je trgovanje i sa obveznicama, što je novina na sekundarnom tržištu.

Po zahtjevima profesionalnih posrednika riješeno je osam zahtjeva za odobrenje cjenovnika usluga, 18 zahtjeva za izmjene općih uvjeta poslovanja i šest zahtjeva za saglasnost za imenovanje direktora brokerskih društava.

U 2008. godini počele su sa radom dva nova brokerska društva, tako da sada 20 društava ima dozvole za obavljanje poslova profesionalnog posredovanja (tabela sa spiskom brokerskih društava nalazi se u prilogu). Od ovih 20 društava koja obavljaju brokerske poslove, dozvolu za obavljanje dilerskih poslova imalo je 14 društava, ali je smanjeno na 8 društava. Tri brokerske kuće prestale su sa obavljanjem dilerskih poslova na vlastiti zahtjev, a dvije zbog neispunjavanja uslova.

Dozvole za obavljanje poslova investicijskog savjetovanje imaju tri društva, od čega se dvije odnose na ranije izdate dozvole, a jedna je izdata u prošloj godini. Dva društva imaju dozvole za upravljanje portfeljem.

Obavljanje brokersko-dilerskih poslova kod profesionalnih posrednika vrše osobe sa dozvolom za obavljanje brokerskih i dilerskih poslova. U 2008. godini izdato je 11 novih dozvola, a ukupan broj aktivnih brokerskih dozvola u 2008. godini iznosi 52.

Obavljanje poslova investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem zahtjeva uposlenike sa dozvolom za investicijsko savjetovanje. Ukupno osam lica ima dozvole za investicijsko savjetovanje, od čega su četiri nove izdate u 2008. godini, a 4 se odnose na ranije izdate dozvole.

Dozvolu za obavljanje skrbičkih poslova sa vrijednosnim papirima ima 6 banaka, od čega su tri izdate u 2008. godini, a preostale tri su ranije izdate.

Pored navednih poslova, 16 banaka ima dozvole za obavljanje poslova depozitara sa vrijednosnim papirima.

U 2008. godine je praćena tekuća likvidnost profesionalnih posrednika po Pravilniku o standardima kapitala, osiguranju, garancijama i ograničenju rizika u transakcijama vrijednosnim papirima („Službene novine Federacije BiH“, br. 74/05 i 44/06). Praćenjem je utvrđeno da je kod nekih profesionalnih posrednika došlo do pada tekuće likvidnosti za održivost dilerske dozvole, što je bio razlog za smanjenje broja dilerskih dozvola.

SRO profesionalnih posrednika kao udruženje brokerskih društava, učestvovala je u organiziranju obuke za kandidate zainteresirane za polaganje stručnih ispita za brokere i investicijske savjetnike. U 2008. godini 43 kandidata su polagala stručni ispit za brokera, a od toga broja njih 27 je položilo ispit. Ukupno je do sada stručni ispit za brokera položilo 198 kandidata. Stručni ispit za investicijskog savjetnika u 2008. godini polagalo je 39 kandidata, od toga broja položila su 23 kandidata. Ukupno je do sada stručni ispit za investicijskog savjetnika položilo 108 kandidata.

Na osnovu prezentiranih podataka vidljivo je da je proteklu godinu karakterizirao pad prometa i pad cijena dionica na Sarajevskoj berzi-burzi. Pad prometa je praćen i smanjenjem broja investitora na tržištu, posebno inozemnih investitora.

Interesovanje emitenata za uvrštavanje na kotaciju je slabo, i pored akcije koju je vodila berza u nekoliko mjesta prezentirajući prednosti kotacije koje bi trebao imati ovaj segment tržišta. Uprkos tome, broj emitenata na kotaciji je u stagniranju, zbog stanja privrede i nerazvijenosti tržišta vrijednosnih papira.

Zbog činjenica da je na slobodnom tržištu prisutan veliki broj dionica emitenata kojima se trguje kroz manji broj transakcija, berza je otpočela, krajem 2008. godine, sa mjerama u smislu segmentacije tržišta. Naime, zbog heterogenog sastava emitenata na SASE koji se razlikuju po likvidnosti njihovih dionica i uspješnosti poslovanja, predviđa se realizovanje segmentacije tržišta u 2009. godini, kako neselektivna kupovina dionica velikog broja različitih emitenata ne bi dovodila do disperzije likvidnosti, koja ima negativan uticaj na tržište. Ovo bi doprinijelo kvalitetu trgovine na berzi, te učinilo tržište transparentnijim zbog činjenice da je promet manje likvidnim dionicama znatno netransparentniji.

Zakonom o vrijednosnim papirima utvrđena je obaveza vlasnika vrijednosnih papira da objavi podatke o sticanju više od 5% dionica s pravom glasa istog emitenta emitovanih putem javne ponude i o prodaji ili kupovini kojom je udio u ukupnom broju dionica s pravom glasa istog emitenta povećao iznad ili smanjio ispod jedne desetine, jedne petine, jedne četvrtine, jedne trećine, jedne polovine i dvije trećine. Ispunjavanje ove obaveze redovno se prati kako na berzanskom prometu, tako i na prometu vrijednosnih papira izvan berze.

U provedenim postupcima, Komisija je u 2008. godini izvršila u 14 slučajeva davanje saglasnosti, odnosno odobrenja na normativna akta Registra vrijednosnih papira, a pet saglasnosti na opšta akta Sarajevske berze-burze vrijednosnih papira.

Prateći promjene na tržištu vrijednosnih papira, Komisija je davanjem naloga učesnicima na tržištu inicirala promjene opštih akata i njihovo prilagođavanje tržišnim uslovima.

Prijenos vrijednosnih papira

Prijenos vrijednosnih papira vrši se u Registru vrijednosnih papira. U ukupnom broju prijenosa (izuzimajući prijenose po osnovu poslova zaključenih na Sarajevskoj berzi-burzi), najviše prijenosa je izvršeno po osnovu naslijeđivanja što čini iznos od 56,81 % svih prijenosa izvršenih preko Registra, dok su, po količini prenesenih dionica, najznačajniji prijenosi u skupini označenoj pod „ostalo“ (skupina obuhvata prijenose po sudskim i drugim odlukama nadležnih organa i sl.) koji čine 64,88 % od ukupnoga broja prijenosa kod Registra.

Prijenosi dionica u Registru u 2008. godini po segmentima

Prijenosi	Broj dionica	%	Broj prijenosa	%
naslijeđivanje	358.719	9,45	1.701	56,81
darovanje	577.452	15,20	497	16,60
tenderi	339.458	8,94	246	8,22
kupoprodaja	58.054	1,53	144	4,81
ostalo	2.464.047	64,88	406	13,56
Ukupno	3.797.730	100%	2.994	100%

/Prijenosi kod Registra bez prijenosa po osnovu prometovanja na burzi/

U 2008. godini promet se odvijao i izvan Sarajevske berze-burze, za vrijednosne papire koji nisu uvršteni u berzansko trgovanje i za vrijednosne papire koji su uvršteni u berzansko trgovanje, izuzev onih na kotaciji. Izvanberzanski promet, isključujući kupoprodaju kod preuzimanja dioničkih društava, je iznosio 3.540.2456,63 KM, za količinu od 58.054 dionica u 144 transakcije. Izvanberzanski promet se, nakon izmjene pravila, od devetog mjeseca 2008. godine, odvijao preko brokerskih društava, dok se ranije odvijao preko Registra.

Prikaz izvanberzanske kupoprodaje (ukupno)

Red.br.	Vrsta prijenosa	Br. prijenosa	Količina	Tržišna vrijednost/KM
1	kupoprodaja preko RVP	29	39.713	3.033.408,25
2	kupoprodaja „ostalo“ preko RVP	1	2.422	249.998,84
3	kupoprodaja preko brok. druš.	114	15.919	256.949,54

Od ukupnog broja transakcija, prikazanih u prednjoj tabeli, preko profesionalnih posrednika je izvršeno 114 transakcija za količinu od 15.919 dionice i vrijednosti od 256.949,54 KM.

Prikaz izvanberzanskog trgovanja, po emitentima

R. br.	Emitent	Br. transakcija	Količina	Tržišna vrijednost/KM
1	VD Srednja Posavina Orašje	53	1.406	131.100,00
2	Pobjeda dd Tešanj	43	2.666	59.973,22
3	VD Bosna d Sarajevo	14	1.929	9.645,00
4	Turist best dd Konjic	12	10.546	17.929,34
5	PBS dd Sarajevo	6	34.590	2.928.708,00
6	Usora dd Jelah	2	300	900,00
7	Centrotrans Tranzit dd Sarajevo	2	251	8.997,78
8	Unibroker dd Sarajevo	2	1125	19.000,11
9	Unioninvest izgrad.obj. Sarajevo	2	107	44.609,26
10	UPI banka dd Sarajevo	1	49	21.168,00
11	Union banka dd Sarajevo	1	312	7.332,00
12	Step dd Sarajevo	1	215	1.780,20
13	Sarajevska berza-burza	1	250	25.000,00
14	Rudnici gipsa dd Donji Vakuf	1	816	2.448,00
15	Bihaćka pivovara Bihać	1	474	8.769,00
16	9 septembar dd Srebrenik	1	596	2.997,88
Ukupno		143	55.632	3.290.357,79

Broj transakcija dionicama emitenata kojima je trgovano izvan berze čini svega 0,46 % od ukupnoga broja izvršenih transakcija na berzi, te 0,48 % od količine dionica kojima je trgovano na berzi, izuzimajući fondove.

Za očekivati je u 2009. godini veći izvanberzanski promet, posebno ako se uzme u obzir i mogućnost zaključivanja transakcija paketa dionica izvan berze.

Ukupna količina dionica prenesenih po osnovu darovanja iznosi 577.452 dionice, od čega se 78 % navedene količine odnosi na prijenose kod 15 emitenata u procentu većem od 5 %, dok se 22% odnosi na prijenose preostalih 87 emitenata, čije dionice su bile predmetom prijenosa darovanjem.

Broj prijenosa navedenih 15 emitenata iznosi 218 i čini 44 % sveukupnog broja prijenosa po ovome osnovu.

Prijenosi darovanjem po vrstama

Vrsta prijenosa	Br. prijenosa	količina	Nominalna vrijednost
Darovanje između srodnika	41	8.852	350.809
Darovanje preko Registra	347	536.280	15.834.748,25
Darovanje preko profes.posrednika	109	32.320	2.274.206,10
Ukupno	497	277.452	18.459.764,00

U poređenju sa količinom dionica kojima se trgovalo u 2008. godini, broj prenesenih dionica darovanjem čini svega 3,37 % od broja dionica kojima se trgovalo.

Poređenjem broja prijenosa darovanjem u istom periodu sa brojem transakcija na berzi, proizilazi da broj prijenosa (497) čini svega 1,27% od broja transakcije na berzi u istom periodu.

Prikaz prijenosa po osnovu darovanja 2002-2008.god.

Godina	Br. prijenosa	Br. dionica
2002	529	913.264
2003	1.032	1.596.292
2004	1.084	1.075.478
2005	783	920.920
2006	695	564.143
2007	650	1.007.454
2008	497	577.452

Broj prijenosa po osnovu darovanja, u odnosu na prethodnu godinu je u znatnom opadanju i čini 76,46 % broja prijenosa iz prethodne godine. Po količini prenesenih dionica prijenosi po istome osnovu su također u opadanju i čine 57,31 % količine prenesenih dionica iz prethodne godine. Nadalje, broj prijenosa po osnovu darovanja u 2008. godini zabilježio je najveći pad, u odnosu na ranije godine. Što se tiče količine prenesenih dionica, u periodu 2002-2008. godina, nešto manja količina dionica, po osnovu darovanja, je prenesena samo u 2006. godini.

Nominalni iznos darovanih dionica u 2008. godini iznosi 18.459.764,10 KM, što je više nego u 2007. godini (2.678.624,60 KM). Značajna količina dionica je prenesena

darovanjem kod društava sa manjim brojem dioničara i u društvima čijim dionicama se neznatno trgovalo ili se nije trgovalo na berzi.

Prijenosi preko iznosa od 5 % su izvršeni prije donošenja Pravilnika o kupovini i prodaji izvan berze odnosno drugog uređenog tržišta („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/08 i 70/08), jer su, po njegovoj primjeni od devetog mjeseca 2008. godine, ograničeni prijenosi darovanjem na iznos do 5 % emitovanih dionica, izuzev darovanja između srodnika. Polazeći od toga, očekuje se dalje smanjenje broja prijenosa po ovome osnovu u 2009. godini.

Ukupan broj društava čiji su dioničari upisani kao vlasnici dionica u Registru iznosi 652, a njihov dionički kapital iznosi 11.796.976.000 KM.

Broj registrovanih društava u Registru, je, nakon 727 upisanih društava u 2005. godini, u padu i to na 681 u 2006. godini, 652 u 2007. godini, koji broj je isti i u 2008. godini.

U strukturi upisanog dioničkog kapitala kod Registra na privatni kapital se odnosi 55,55 %, dok na upisani državni dionički kapital 44,45%. I pored navedenog broja novoregistrovanih dioničara, može se reći da je broj dioničara stalno u opadanju, kao posljedica smanjenja broja dioničara u društvima zbog koncentracije vlasništva i promjene oblika društava iz d.d. u d.o.o.

Broj dioničara kod društava u Registru (2004-2008)

Godina	Br. dioničara kod Registra	Br. društava na koje se odnose dioničari
2004	499.147	704
2005	428.736	727
2006	396.997	681
2007	330.296	652
2008	333.036	652

U 2008. godini broj registrovanih dioničara neznatno je, za 0,82 %, veći od prethodne godine.

Prikaz registracije dioničara kod Registra u 2008. godini

R br	Emitent	Br. dioničara	Datum registracije
1	Unibroker dd Sarajevo	4	17.01.08.
2	Petrolinvest dd Sarajevo	174	05.02.08.
3	Bistrica dd Žepče, u stečaju	14	17.03.08.
4	Tvornica kružnih pila dd Posušje	184	14.04.08.
5	Hotel Babanovac dd Vlašić	1	09.07.08.
6	Mehanika dd Orašje	213	15.07.08.
7	VD Srednja Bosna dd Orašje	85	28.08.08.
8	AIRABA dd Sarajevo	7	29.08.08.
9	MTH dd Goražde-Vitkovići	213	17.09.08.
10	Zlatar dd Sarajevo	107	13.10.08.
11	Trgovačko društvo Marketi Sarajevo	2.034	21.10.08.
12	MHTTP Bristol dd Sarajevo	160	06.11.08.
	Ukupno	3.196	

Iz tabelarnog prikaza je vidljivo da je u Registru, u 2008. godini registrovano 12 novih društava sa 3.196 dioničara, od čega na društvo TP Marketi Sarajevo otpada 63,64 % dioničara. Broj novoregistrovanih dioničara u 2008. godini u poređenju sa 2007. godinom je manji za 17,43 %.

Dionice pet, od dvanaest navedenih društava, su uvrštene u berzansko trgovanje do kraja 2008. godine i to: Unibroker Sarajevo, Petrolinvest Sarajevo, Mehanika Orašje, VD Srednja Posavina Orašje i TP Marketi Sarajevo.

Promet na berzi u 2008. godini

Promet vrijednosnih papira, kao i u ranijim godinama, dominantno se odvija na berzi. Trgovanje na Sarajevskoj berzi-burzi podijeljeno je u tri segmenta: berzanska kotacija na koju su uvrštene dionice tri emitenta, kotacija fondova gdje se trgovalo dionicama 11 investicijskih fondova i slobodno tržište, gdje se trgovalo dionicama 301 emitenta.

Ukupan promet u 2008. godini je iznosio 477.079.376 KM, broj trgovanih vrijednosnih papira (dionica i obveznica) iznosio je 17.115.675, dok je broj realizovanih transakcija iznosio 39.241.

Vrijednost ukupnog prometa na Berzi u 2008. godini je značajno smanjena, za više od dva i po puta u odnosu na vrijednost ostvarenu u 2007. godini.

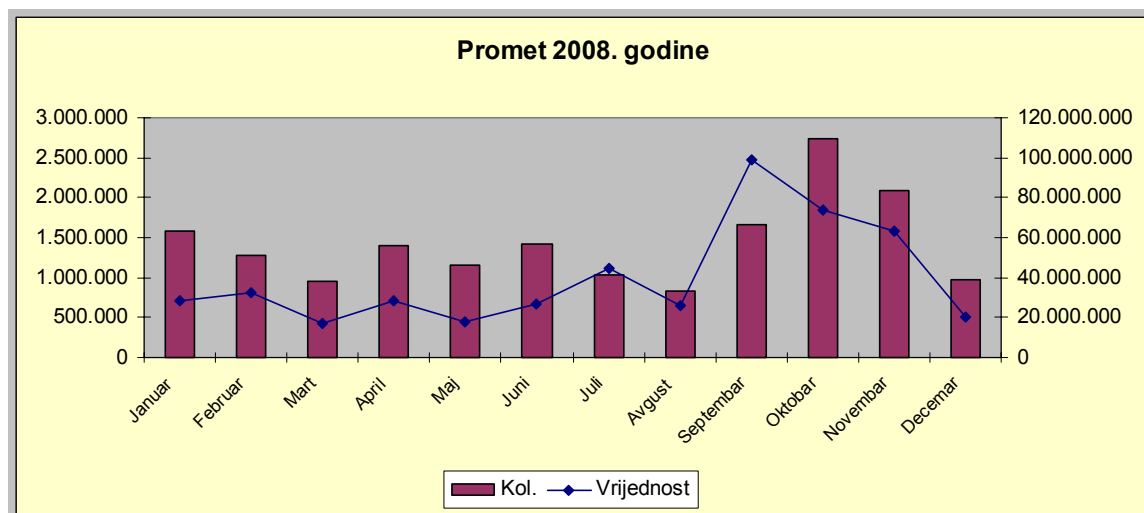
Najveći mjesečni promet tokom 2008. godine ostvaren je u oktobru mjesecu i iznosio je 74.151.013 KM, dok je najniži promet zabilježen u martu mjesecu 2008. godine. Mjesečni promet, ispod godišnjeg prosjeka koji je iznosio 39.756.615 KM, zabilježen je u svim mjesecima u prvoj polovini godine, te avgustu i decembru.

Pad vrijednosti prometa je pratio pad cijena dionica i pad indeksa (tabela i grafik).

Tabela Promet na SASE u 2008. godini

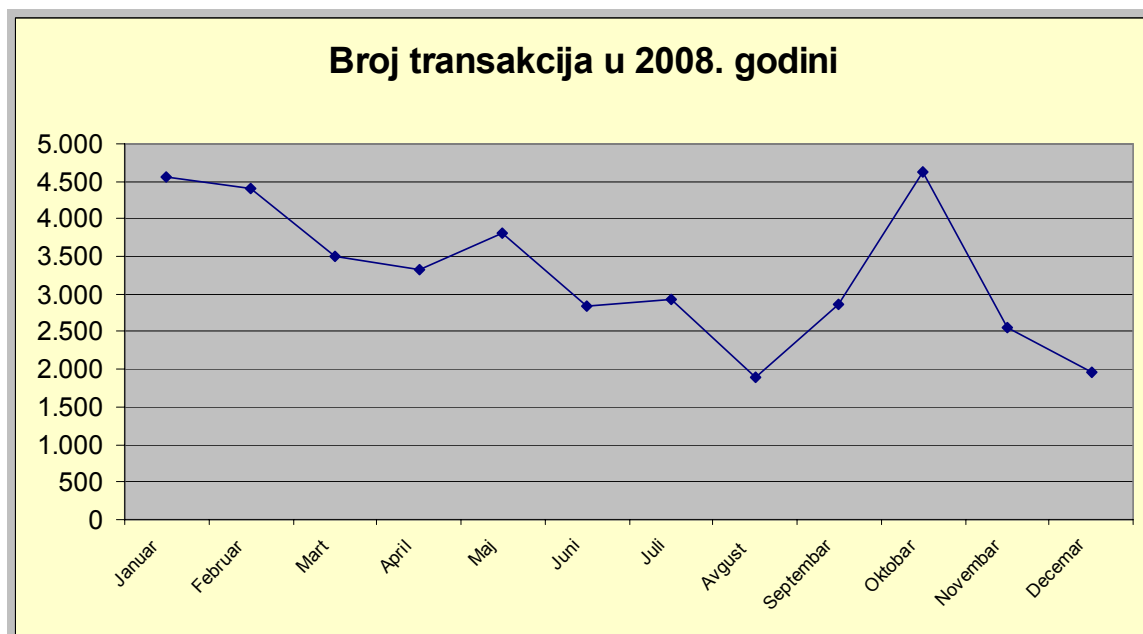
Mjesec	Kol.	Vrijednost	Poslovi
Januar	1.590.003	28.176.737	4.564
Februar	1.278.561	32.765.441	4.399
Mart	959.117	17.072.217	3.499
April	1.394.272	28.459.792	3.320
Maj	1.156.281	17.501.950	3.811
Juni	1.426.097	26.472.026	2.851
Juli	1.036.346	44.291.582	2.930
Avgust	831.385	25.845.864	1.892
Septembar	1.660.283	98.870.050	2.854
Oktobar	2.732.032	74.151.013	4.617
Novembar	2.080.204	63.321.559	2.547
Decembar	971.094	20.151.145	1.957
Ukupno	17.115.675	477.079.376	39.241
Prosjek	1.426.306	39.756.615	3.270

Grafik Promet 2008

Pored vrijednosti, kao jedan od značajnih parametara kretanja prometa je i broj realizovanih transakcija. Kao što se vidi u sljedećem grafiku i broj transakcija bilježi značajan pad, izuzev januara i oktobra mjeseca kada je i realizovan najveći broj transakcija u godini. Broj transakcija realizovanih u oktobru mjesu iznosio je 4.617, što je za skoro tri puta manje od prosječnog mjesečnog broja transakcija u 2007. godini. Smanjen broj transakcija je rezultat smanjenja cijena, usljed čega je smanjena i ponuda dionica na tržištu.

Grafik Transakcije u 2008

Putem berze obavljena je transakcija u ukupnom iznosu od 100.000.000 KM po osnovu javne ponude obveznica Unicredit banke.

Tabela Javna ponuda putem Berze

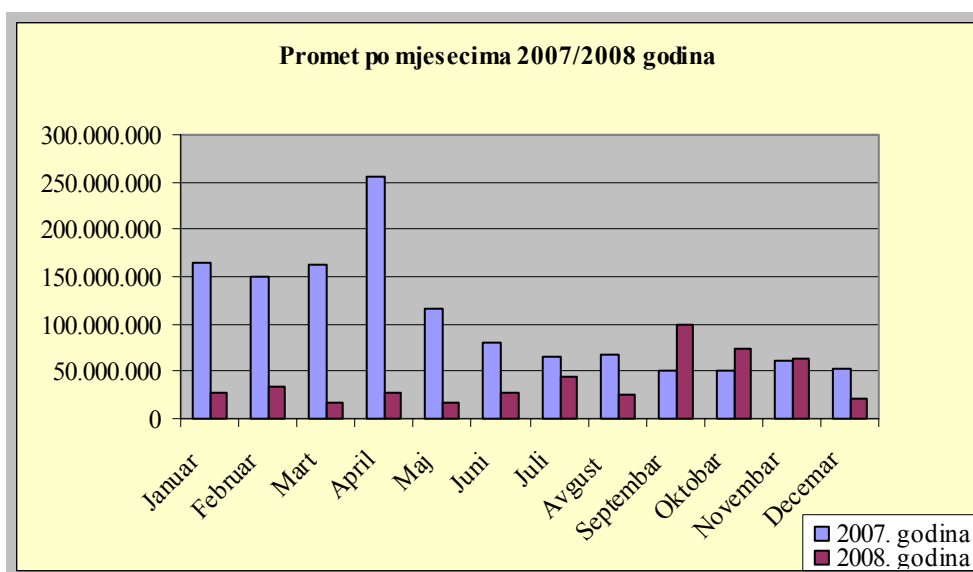
Datum	Dioničko društvo	Simbol	Cijena upisa po obveznici	Ukupna vrijednost emisije	Broj upisanih obveznica
09.09.2008.	Unicredit Zagrebačka banka d.d. Mostar	ZGBMOJP1	1.000,00 KM	60.000.000KM	60.000
17.11.2008.	Unicredit Zagrebačka banka d.d. Mostar	ZGBMOJP2	1.000,00 KM	40.000.000 KM	40.000
Ukupno	-	-	-	100.000.000 KM	100.000

U tabeli i grafiku su uporedno prikazane vrijednosti prometa u 2007. i 2008. godini, na kojem se vidi da je vrijednosti prometa u 2008. godini na znatno nižem nivou u poređenju sa prethodnom godinom.

Tabela Uporedni pregled prometa 2007/08

Mjesec	2007. godina			2008. godina			Omjer vrijednosti prometa 2008/2007
	Br. dionica	Vrijednost	Br. poslova	Br. dionica	Vrijednost	Br. poslova	
Januar	6.131.109	163.884.371	17.405	1.590.003	28.176.737	4.564	0,17
Februar	8.919.244	150.218.473	21.413	1.278.561	32.765.441	4.399	0,22
Mart	8.713.734	163.026.262	22.868	959.117	17.072.217	3.499	0,10
April	16.012.199	254.598.888	29.588	1.394.272	28.459.792	3.320	0,11
Maj	7.332.196	116.770.858	13.638	1.156.281	17.501.950	3.811	0,15
Juni	3.433.316	79.545.838	8.142	1.426.097	26.472.026	2.851	0,33
Juli	3.082.449	64.868.299	9.909	1.036.346	44.291.582	2.930	0,68
Avgust	4.509.372	67.722.303	11.079	831.385	25.845.864	1.892	0,38
Septembar	2.308.698	50.710.521	7.029	1.660.283	98.870.050	2.854	1,95
Oktobar	3.100.483	49.975.259	6.372	2.732.032	74.151.013	4.617	1,48
Novembar	4.599.577	60.385.442	5.344	2.080.204	63.321.559	2.547	1,05
Decembar	2.630.299	52.633.602	5.719	971.094	20.151.145	1.957	0,38
Ukupno	70.772.676	1.274.340.116	158.506	17.115.675	477.079.376	39.241	0,37

Grafik Uporedne vrijednosti mjesečnog prometa 2007/08

Ostvarenim prometom na Berzi u 2008. godini prestao je raniji trend porasta prometa, kada analiziramo period od osnivanja Berze 2002. godine do 2007. godine. S obzirom da je 2007. godina bila izuzetno uspješna u pogledu ostvarenog prometa, godišnji promet u 2008. iznosi cca 37 % prometa ostvarenog u prethodnoj godini, odnosno približno je na nivou prometa ostvarenog u 2005. godini. Ovako drastičan pad prometa je posljedica kako globalne krize, tako i cjelokupnog okruženja u kojem se odvija promet vrijednosnim papirima, a što je za rezultat imalo povlačenje stranih, ali i domaćih investitora sa tržišta.

Udio vrijednosti blokovskih poslova u ukupnom prometu na berzi je značajno smanjen u odnosu na ranije godine i iznosi 38.787.471 KM ili 10,29% ukupnog prometa na Berzi umanjen za iznos prometa po osnovu javne ponude obveznica. U prethodnoj 2007.godini vrijednost blokova iznosila je cca 48 miliona KM.

Tabela Blokovski promet

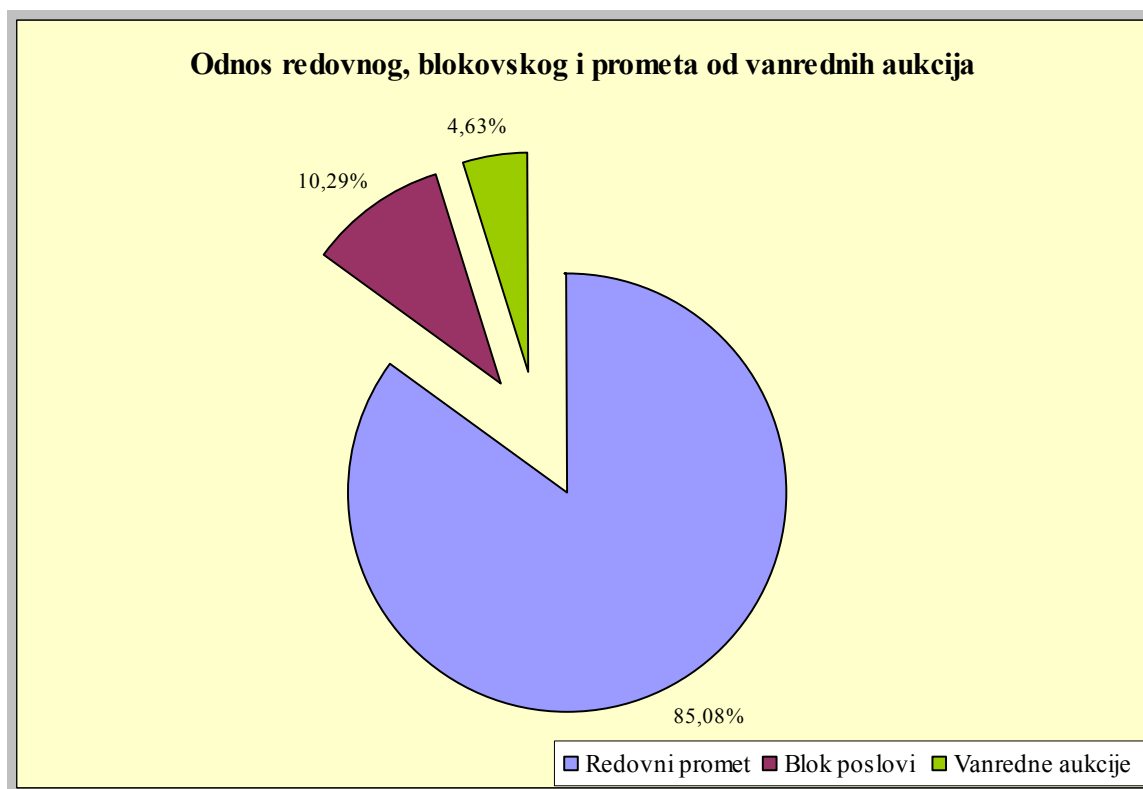
Pokazatelj	2007. godina	2008. godina	% promjene
Blokovski promet	47.921.373 KM	38.787.471 KM	-19,06%
Broj trgovanih dionica u blokovima	2.457.875	685.957	-72,09%
Broj blokova	24	16	-33,33%

Tabela Struktura prometa-2008.

Pokazatelj	Redovni promet	%	Promet blokova	%	Vanredne aukcije	%	Ukupno
Promet (KM)	320.831.256 KM	85,08%	38.787.471 KM	10,29%	17.460.649 KM	4,63%	377.079.375 KM
Promet (vrijednosnih papira)	15.054.778	88,48%	685.957	4,03%	1.274.940	7,49%	17.015.675

Promet na kotacijama je znatno manji u odnosu na slobodno tržište. Može se konstatovati da je promet po svim segmentima imao priližno jednak trend tokom čitave godine.

Grafik 5- Struktura prometa 2008

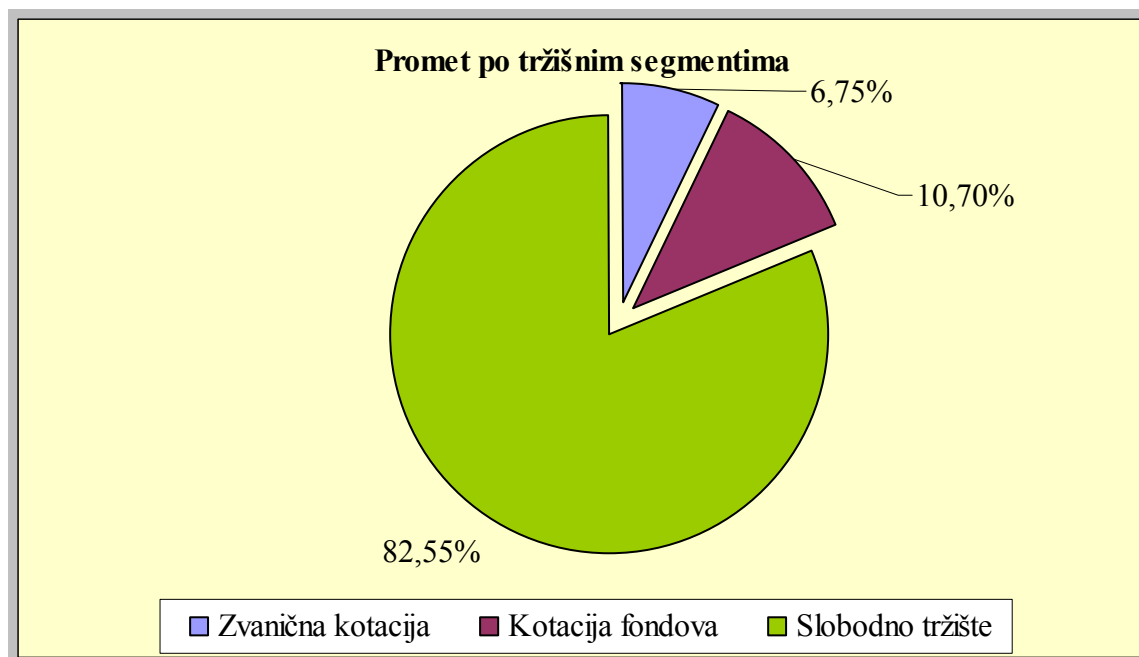

Nastavlja se trend pada učešća prometa na kotaciji fondova u ukupnom prometu. Učešće prometa dionicama fondova u ukupnom prometu na Berzi u 2008. godini iznosilo je 10,70 %, u poređenju sa 19,97% u 2007. godini. Jedan od razloga za ovakav trend je i okrupnjavanje vlasničke strukture u fondovima, te značajno smanjenje cijene dionica fondova u odnosu na 2007. godinu, što se odrazilo na smanjenu ponudu dionica.

Tabela7-Promet po tržišnim segmentima na sekundarnom tržištu

Pokazatelj	Zvanična kotacija	%	Kotacija fondova	%	Slobodno tržište	%
Promet (KM)	25.459.933 KM	6,75%	40.350.204 KM	10,70%	311.269.238 KM	82,55%
Promet (vrij. papiri)	970.280	5,70%	4.235.682	24,89%	11.809.713	69,40%
Broj transakcija	5.068	12,92%	8.545	21,78%	25.626	65,31%

Grafik Struktura prometa na sekundarnom tržištu 2008. godina

I dalje se na zvaničnoj kotaciji trguje dionicama tri emitenta. Ukupan promet na ovom segmentu tržišta je iznosio 25.459.933 KM, što predstavlja 6,75% ukupnog prometa na Berzi. Na kotaciji je najveći promet ostvaren dionicama „Bosnalijeka“ d.d. Sarajevo u iznosu 18.384.643,00 KM.

Tabela Zvanična kotacija

Naziv emitenta	Broj transakcija	Promet	Broj trgovanih dionica	Godišnja promjena kursa
Bosnalijek d.d. Sarajevo	3.904	18.384.643KM	669.553	-65,29%
Sarajevo osiguranje d.d. Sarajevo	1.028	6.387.292 KM	252.536	-78,00%
Klas d.d. Sarajevo	136	687.998 KM	48.191	-54,19%
Ukupno	5.068	25.459.933 KM	970.280	

Na kotaciji fondova u 2008. godini vrijednost prometa je iznosila 40.350.204 KM pri čemu je najveći promet ostvaren dionicama fondova BIG, Crobih i Herbos.

Tabela Kotacija fondova

Naziv IF-a	Broj transakcija	Promet	Broj trgovanih dionica	Godišnja promjena kursa
IF BIG Invest. gr. d.d. Sarajevo	2.251	8.313.684,28 KM	880.894	-76,26%
IF Crobih fond d.d. Mostar	737	6.972.713,04 KM	807.090	-79,36%
IF Herbos fond d.d. Mostar	402	5.840.513,36 KM	597.983	-72,80%
IF Bosfin d.d. Sarajevo	745	5.390.594,20 KM	424.199	-53,15%
IF MI Group d.d. Sarajevo	708	4.523.787,57 KM	460.311	-51,17%
IF Prevent Invest d.d. Sarajevo	724	2.518.439,04 KM	186.651	-75,86%
IF Bonus d.d. Sarajevo	502	1.923.174,72 KM	280.886	-51,21%
IF Prof-Plus d.d. Sarajevo	787	1.877.409,31 KM	205.906	-66,47%
IF Eurofond-1 d.d. Tuzla	809	1.299.255,95 KM	235.032	-55,88%
IF Fortuna fond d.d. Bihać	493	1.077.215,70 KM	94.962	-60,99%
IF Naprijed d.d. Sarajevo	387	613.416,90 KM	61.768	-52,96%
Ukupno	8.545	40.350.204,07 KM	4.235.682	

Na slobodnom tržištu ukupan promet je iznosio 311.269.238 KM, trgovalo se sa 11.809.713 vrijednosnih papira kroz 25.626 transakcija. Najveći promet na Slobodnom tržištu u 2008. godini ostvaren je sa dionicama emitenta „Intesa Sanpaolo Banka“ d.d. Sarajevo u iznosu od 44.983.715,40 KM. Nadalje po ostvarenom prometu nalaze se dionice emitenta „ABS banka“ d.d. Sarajevo sa iznosom od 40.779.406,74 KM, „Fabrika duhana Sarajevo“ d.d. Sarajevo sa prometom od 20.165.133,79 KM, „Ingram“ d.d. Srebrenik sa ostvarenim prometom od 19.370.140,33 KM i emitenta „BH Telecom“ d.d. Sarajevo, čijim se dionicama trgovalo u iznosu od 17.753.579,82 KM. Navedeno ukazuje da i dalje dionice manjeg broja emitenata nose veći dio prometa na berzi.

Tabela Emitenti na slobodnom tržištu po prometu za 2008. godinu

Naziv emitenta	Broj transakcija	Promet	Broj trgovanih dionica	Godišnja promjena kursa
Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina	34	44.983.715,40 KM	90.533	-20,00%
ABS BANKA D.D. Sarajevo	718	40.779.406,74 KM	73.728	-63,64%
Fabrika duhana Sarajevo dd Sarajevo	2.458	20.165.133,79 KM	116.206	-65,14%
Ingram dd Srebrenik	259	19.370.140,33 KM	630.531	-20,00%
BH Telecom d.d. Sarajevo	4.062	17.753.579,82 KM	498.158	-49,81%
Unioninvest izgradnja objekata Sarajevo	270	13.438.396,54 KM	29.848	-5,49%
PC Proactiv dd Sarajevo	7	12.928.158,52 KM	1.177.261	45,94%
IK Banka dd Zenica	1.211	10.601.547,23 KM	64.294	-58,30%
JP Elektroprivreda BIH dd Sarajevo	1.282	6.574.024,95 KM	112.293	-71,96%
DUF ABDS d.d. Sarajevo	13	6.172.292,56 KM	85.288	26,15%
Ukupno Top10 emitenata po prometu	10.314	192.766.395,88 KM	2.878.140	

U 2008. godini na Berzi je održano 30 vanrednih aukcija u ukupnoj vrijednosti od 17.460.648,42 KM. U tabeli su prikazane vrijednosti prometa putem vanrednih aukcija na Berzi, po mjesecima.

Tabela Promet putem vanrednih aukcija

Mjesec	Kol.	Vrijednost	Poslovi
Januar	66.752	138.003	2
Februar	40.214	203.906	2
Mart	161.232	593.882	2
April	266.776	6.935.637	4
Maj	48.098	520.671	2
Juni	222.304	894.001	4
Juli	924	28.200	1
Avgust	48.591	485.910	1
Septembar	208.126	1.017.410	2
Oktobar	26.716	421.773	2
Novembar	88.279	4.472.020	3
Decembar	96.928	1.830.664	5
Ukupno	1.274.940	17.460.648	30
Prosje.	106.245	1.455.054	2,5

Sa 30.06.2008. godine sastav SASX-10 indeksa činile su dionice sljedećih emitenata.

Tabela sastav SASX-10

Simbol	Emitent
JPESR	JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo
BHTSR	BH-Telecom d.d. Sarajevo
IKBR	IK banka dd Zenica
ENISR	Energoinvest d.d. Sarajevo
FDSSR	Fabrika Duhana Sarajevo d.d. Sarajevo
BSNLR	Bosnalijek d.d. Sarajevo
ENPSR	Energopetrol d.d. Sarajevo
SOSOR	Sarajevo Osiguranje d.d. Sarajevo
ABSBRK2	ABS Banka d.d. Sarajevo
HDGSR	Hidrogradnja d.d. Sarajevo

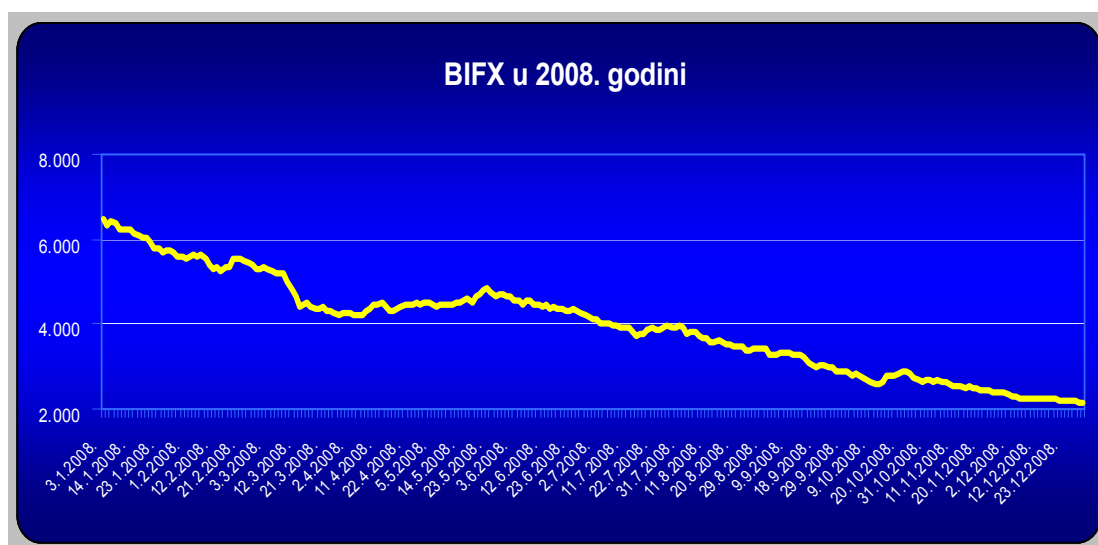
Tokom 2008. godine izvršena je jedna revizija indeksa SASX-10, kada je došlo do promjene sastava indeksa, tako da je umjesto emitenta JP "Elektroprivreda HZHB" d.d. Mostar u sastav indeksa uvršten emitent "Investiciono Komercijalna Banka" d.d. Zenica.

Indeksi Sarajevske berze su u 2008. godini doživjeli pad, tako da je kod indeksa investicijskih fondova BIFX-a zabilježen pad vrijednosti od 67,34%. Sličan pad zabilježen je i kod glavnog indeksa Sarajevske berze SASX-10, čija je vrijednost pala za 66,52% u odnosu na prethodnu godinu.

Na sljedećim grafikonima prikazano je kretanje kapitalizacije na kotaciji dionica fondova (BIFX), odnosno dionica u sastavu SASX-10 indeksa u 2008. godini.

Grafik

Grafik

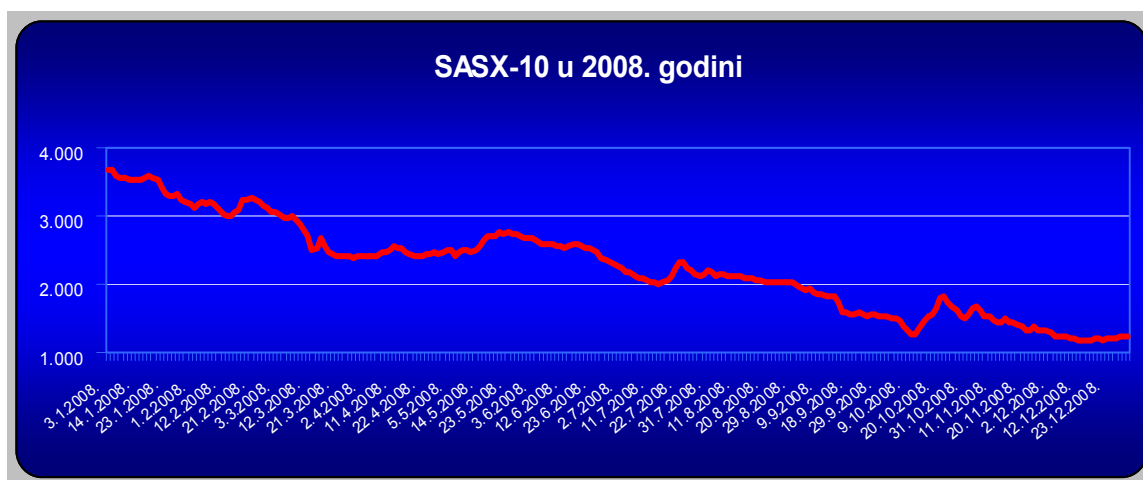
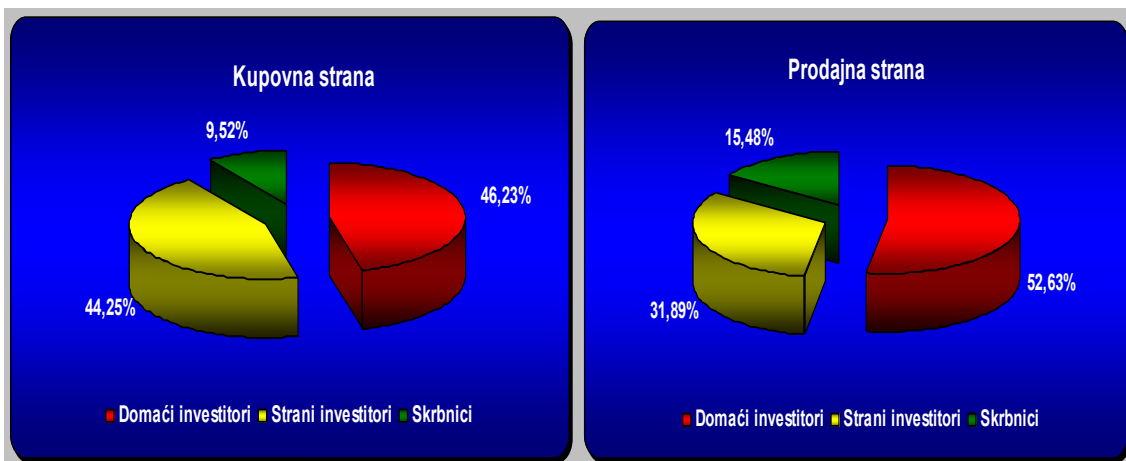

Tabela i grafik Struktura kupoprodaje za 2008. godinu

GOD.	Kupovna strana (u %)			Prodajna strana (u %)		
	Domaći investitori	Strani investitori	Skrbnici	Domaći investitori	Strani investitori	Skrbnici
2008.	46,23%	44,25%	9,52%	52,63%	31,89%	15,48%

Na osnovu prezentiranih podataka, može se reći da je proteklu godinu karakterisao pad prometa i cijena dionica na Sarajevskoj berzi. Smanjenje broja investitora na tržištu je dovelo i do pada likvidnosti dionica većeg broja emitenata. Potrebno je naglasiti da su cijene 2008. godinu završile na značajno nižem nivou u poređenju sa prethodnom i početkom godine. Interesovanje emitenata za uvrštavanje na kotaciju se nije promijenilo, te ukazuje na nedostatak prednosti, koje bi za emitente trebao da ima ovaj segment tržišta.

Evidentno je smanjenje učešća prometa dionicama fondova u ukupnom prometu, što je najvećim dijelom rezultat okončanog postupka okrupnjavanja vlasničke strukture u fondovima i načina vođenja investicijske politike i poslovanja. Pozitivna vijest jeste pojava uzajamnih fondova krajem 2007. godine odnosno početkom 2008. godine, te samim tim i pojava nove vrste finansijskih proizvoda.

Na slobodnom tržištu je prisutan veliki broj dionica emitenata kojima se trguje kroz manji broj transakcija. Navedeno je ukazivalo na potrebu da se kroz postavljanje adekvatnih kriterija, omogući trgovanje dionicama ovih emitenata i izvan berze, za šta su i stvorene neophodne pravne pretpostavke donošenjem propisa od strane Komisije. U isto vrijeme za očekivati je da će se na ovaj način isključiti ili u velikoj mjeri smanjiti dogovorene transakcije koje karakterišu promet manje likvidnim dionicama.

Preuzimanje dioničkih društava

Prema Zakonu o preuzimanju dioničkih društava, aktivno je nadziran svaki promet koji je rezultirao prelaskom praga vlasništva od 30% kapitala u dioničkim društvima, koja imaju više od 40 dioničara, što su preduslovi koji aktiviraju obavezu provođenja tender ponude za preuzimanje kontrole nad dioničkim društvom.

Broj provedenih tender ponuda za preuzimanje u 2008. godini iznosi 21., što je isti kao broj tendera izvršenih u 2007. godini. Međutim, vrijednost kupoprodaje po tender ponudama u 2008. godini je znatno manja i čini svega 26,45 % vrijednosti iz 2007. godine, a količina dionica koje su predmetom kupoprodaje tenderom u 2008. godini iznosi 45,36 % od količine dionica kupljenih po tenderima u 2007. godini. Broj prijenosa po tenderima u 2008. godini iznosi 266 i čini 10,28 % prijenosa po tenderima u 2007. godini. Obaveza za preuzimanje je ostala nerealizovana kod preuzimanja dva društva.

Prikaz provedenih tender ponuda u 2008. godini

R br	Emitent	Broj kupljenih dionica	Br. prijenosa	Vrijednost /KM
1	Europa dd Sarajevo	497	8	12.425,00
2	Tuzla remont dd Tuzla	20.582	4	209.936,40
3	DIP Oštrelj Bosanski Petrovac	3042	8	11.559,60
4	Hot. Brotnjo Čitluk	28.118	2	140.590,00
5	Sarajevostan dd Sarajevo	759	7	79.695,00
6	Interšped dd Sarajevo	2.895	11	103.090,95
7	Siporex dd Tuzla	64.610	3	1.763.853,00
8	Krupa Kabine proiz. Kab. B. Krupa	52.337	92	785.055,00
9	Hidromontaža Sarajevo	320	8	35.200,00
10	Tuzlaputevi dd Tuzla	1.107	6	30.996,00
11	Sarajevotekstil Sarajevo	1167	2	23.340,00
12	Napredak dd Tešanj	17.797	6	124.579,00
13	Plin dd Sarajevo	49.682	29	471.979,00
14	Tuzlaputevi dd Tuzla	2.795	5	56.011,80
15	Siporex Tuzla	4.192	10	125.885,76
16	Unioninvest izgradnja objekata	4.963	20	2.233.350,00
17	Unis tours Sarajevo	27.192	3	80.488,32
18	Vrbaspromet dd Donji Vakuf	54.153	10	676.912,50
19	Izgradnja inženjering dd Zenica	3.250	12	4.062,50
20	Mlin dd Ustikolina	56.572	9	203.659,20
21	Bosnaputevi dd Sarajevo	19.846	11	303.643,80
Ukupno:		415.876	266	7.476.312,83

Vrijednost prometa po tender ponudama predstavlja iznos od 7.476.312,83 KM, koji su kupci isplatili prodavcima dionica. Najveći promet po tender ponudama izvršen je kod preuzimanja Unioninvest izgradnja objekata dd Sarajevo, kod čega je ostvaren promet u vrijednosti od 2.233.350,00 KM. Kupoprodajna tenderska cijena je bila znatno iznad nominalne vrijednosti dionice toga društva i iznosila 6 puta više od nominalne vrijednosti dionica. Neka su društva tokom godine preuzimana više puta od različitih investitora, kao što su Tuzlaputevi, Siporex i Bosnaputevi.

Utvrđivanje obaveza provedbe tendera za preuzimanje i zajedničkog djelovanja

R. br	Emitent	Stjecatelj/osobe u zajedničkom djelovanju	Nalozi obveze/ograničenja/mjere	Postupanja
1	GP Bosna dd Sarajevo	Marko Ignjić, DUF Market Investment Group doo Sarajevo, IF MI GROUP dd Sarajevo, DZS Založništvo in trgovina dd Ljubljana, DUF MF Invest doo Sarajevo, AM MF Invest ltd. Sarajevo i Medvešek Pušnik	Utvrđivanje zajedničkog djelovanja po Zakonu o preuzimanju Nalog za provedbu tendera (rok 60 dana)	Nerealizirano sudski postupak
2	Izgradnja inženjering Zenica 23.07.08.	Kemal Sarvan, Zenica	Utvrđivanje obveze provedbe tendera i određivanje zabrane daljeg prometovanja	Rješenje o odobranju provedbe tendera
3	Elektroremont dd Banovići	Aličić Fehim, Mujić Muhamed, Husanović Muharem	Utvrđivanje obveze provedbe tendera - 18.11.08.	Nerealizirano

Prestanak obaveza

R. br	Emitent	Prestaje obveza provedbe tendera za preuzimanje emitenta	Postupanja
1	Ingram dd Srebrenik 18.11.08.	Hazim Bašić i Hanerix Srebrenik	Izvršena prodaja paketa dionica emitenta Ingram
2	Unionvest izgradnja objekata dd Sarajevo	Jusufranić Jasmin Jusufranić Ibrahim	Preuzimanje društva izvršeno od strane ponuditelja Vradis doo Sarajevo

Prekršajni nalozi/zahtjevi po Zakonu o preuzimanju

Emitent	PREKRŠITELJ	Broj naloga	Visina kazne
Magros Veletrgovina dd Sarajevo	Al Shiddi International doo Sarajevo	1002150039	5.000,00 KM
Magros Veletrgovina dd Sarajevo	Odgovorna osoba	1002150047	1.000,00KM
Magros-export import dd Sarajevo	Al Shiddi International doo Sarajevo	1002150055	5.000,00 KM
Magros-export import dd Sarajevo	Odgovorna osoba	1002150063	1.000,00KM
GP Bosna dd Sarajevo	Marko Ignjić Slovenija	Prekršajni zahtjev	-

VI - Društva za upravljanje i investicijski fondovi

Na tržištu kapitala u Federaciji BiH posluje četrnaest društava za upravljanje fondovima i oni upravljaju sa jedanaest investicionih fondova i sa četiri uzajamna fonda. U ukupnom prometu na Sarajevskoj berzi-burzi, transakcije dionicama fondova, kao i dionicama emitenata koji se nalaze u imovini fondova imale su značajno učešće.

Po inicijativi Komisije, usvojen je novi Zakon o investicijskim fondovima, a pokrenute su blagovremeno aktivnosti na sačinjavanju seta podzakonskih akata koji će se

donijeti u vezi sa implementacijom Zakona o investicijskim fondovima. I u toku poslovne 2008. godine društva za upravljanje investicionim fondovima su nastavila aktivnosti na usklađivanju imovine sa važećim zakonskim odredbama, ali je činjenica da je na smanjenu realizaciju navedenih aktivnosti uticao nedostatak investitora na Sarajevskoj berzi-burzi i samim tim smanjenja cijena dionica koje se nude na prodaju. Komisija je na bazi usvojenih Pravilnika o načinu obračuna neto vrijednosti imovine fonda i Pravilnika o načinu transformacije privatizacijskog investicionog fonda u investicioni fond, nastojala da kroz način obračuna upravljačke provizije, adekvatno vrednuje aktivnosti društava za upravljanje fondovima u obavljanju njihove djelatnosti, pa u skladu sa tim i aktivnosti na usklađivanju imovine investicionih fondova sa zakonskim ograničenjima, što je potrebno nastaviti i okončati u narednom periodu.

I pored generalno slabijeg interesovanja investitora za ulaganje na tržištu kapitala, u toku 2008. godine došlo je do interesovanja investitora za osnivanje novih društava za upravljanje fondovima i uzajamnih fondova, kao i za kupovinu dionica ili udjela već registrovanih društava. Osnovano je jedno novo Društvo za upravljanje fondovima "Ilirika DZU" d.o.o. Sarajevo. Dva društva za upravljanje fondovima su dobila dozvole za upravljanje uzajamnim fondovima i poslije uspješno provedene javne emisije Društvo za upravljanje fondovima "Eurohaus Invest" d.o.o. Sarajevo je osnovalo Uzajamni fond Eurohaus Balanced, a Društvo za upravljanje "Ilirika DZU" d.o.o. Sarajevo Uzajamni fond Ilirika Moj Fond.

Donesena su 4 rješenja o davanju saglasnosti stranom fizičkom ili pravnom licu da može imati više od 10 % udjela-dionica u društvu za upravljanje fondovima.

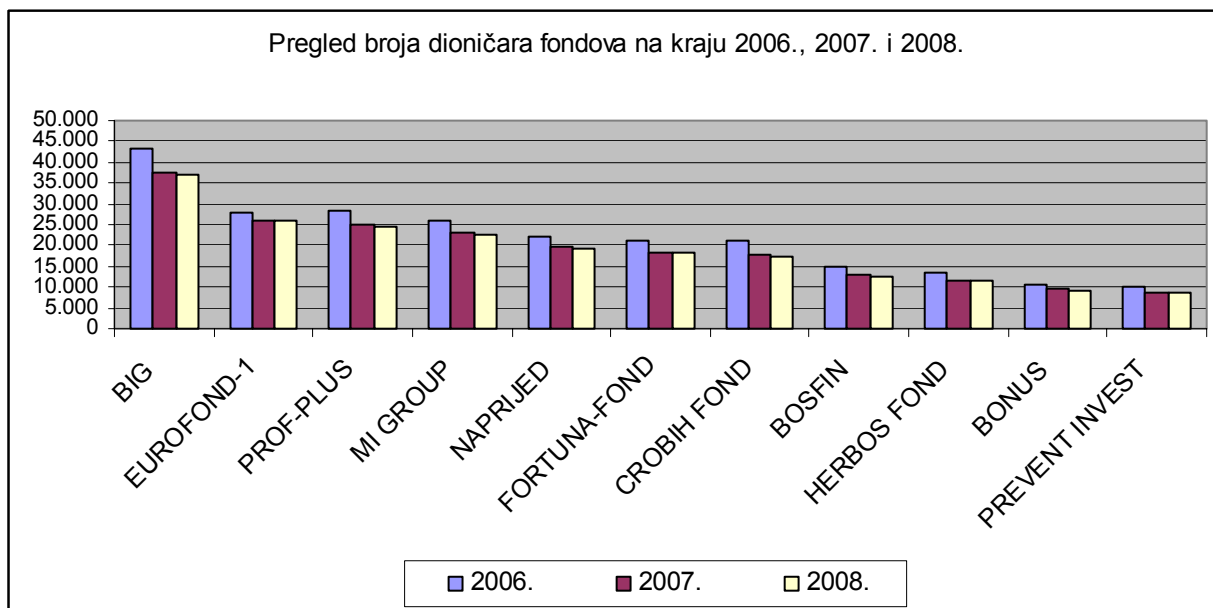
Analizirani su izvještaji o događajima koji bitno utiču na poslovanje fonda, izvršene obrade i evidencije podataka o održavanju skupština fondova, promjenama u društvima za upravljanje fondovima i fondovima, podaci o najvećim dioničarima fondova i drugi podaci.

Praćeno je ispunjavanje obaveze fondova o povećanju osnovnog kapitala emisijom novih dionica, radi plaćanja dijela provizije za upravljanje i naknade troškova osnivanja. Uspostavljena je i vodi se baza podataka o međusobno povezanim licima.

Ukupan broj dioničara fondova na dan 31.12.2008. godine iznosi 206.913. Uporedbom sa brojem dioničara na dan 31.12.2007. godine utvrđeno je da je ukupan broj dioničara fondova smanjen za 1,8 % ili 3.722. Pregledi broja dioničara po fondovima, uporedno po godinama, dati su pojedinačno po fondovima u tabeli i grafičkom prikazu.

	Broj dioničara po procentima učešća u kapitalu IF-a										
	31.12.2007.					31.12.2008.					
	< 1%	1-3%	3-5%	> 5%	Ukupno	< 1%	1-3%	3-5%	> 5%	Ukupno	% *
BIG	37.517	3	1	3	37.524	36.931	3	0	4	36.938	52,70
EUROFOND-1	26.169	1	6	2	26.178	25.857	4	5	2	25.868	43,91
PROF-PLUS	25.084	8	5	2	25.099	24.601	7	6	2	24.616	54,74
MI GROUP	23.074	13	2	2	23.091	22.699	14	2	2	22.717	47,84
NAPRIJED	19.604	3	0	5	19.612	19.346	4	0	5	19.355	64,78
FORTUNA-FOND	18.484	3	4	3	18.494	18.222	3	5	2	18.232	52,79
CROBIH FOND	17.741	2	0	3	17.746	17.255	2	0	3	17.260	44,25
BOSFIN	13.013	10	7	1	13.031	12.587	8	6	3	12.604	59,92
HERBOS FOND	11.651	4	1	3	11.659	11.511	5	1	3	11.520	52,34
BONUS	9.469	4	4	3	9.480	9.243	5	2	4	9.254	54,03
PREVENT INVEST	8.709	4	6	2	8.721	8.536	7	4	2	8.549	61,09
Ukupno	210.515	55	36	29	210.635	206.788	62	31	32	206.913	

* Procenat dionica koji drže dvadeset najvećih dioničara fonda

Nastavljena je tendencija daljeg okrupnjavanja pojedinačnog vlasništva dioničara fondova tako da dioničari koji čine grupu "dvadeset najvećih dioničara" za sve fondove drže 53,49 % dionica fondova.

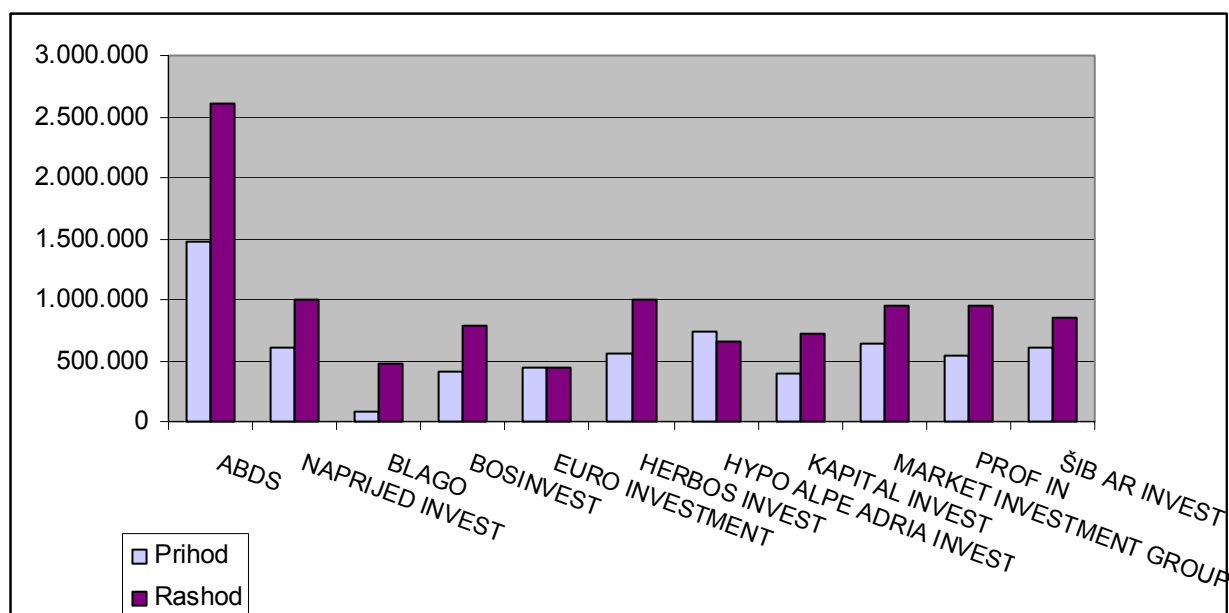
Društva za upravljanje fondovima - bilans uspjeha

Na osnovu preliminarnih podataka o poslovanju za 2008. godinu, društva za upravljanje investicionim fondovima ostvarila su ukupni prihod u iznosu od 6.507.798 KM, što predstavlja smanjenje od 7.723.136 KM ili 54,27 % u odnosu na 2007. godinu. Prihodi koje su DUF-ovi ostvarili od osnovne djelatnosti (upravljačke provizije) za 2008. godinu iznose 4.521.486 KM, što predstavlja smanjenje od 6.684.990 KM ili 60,00 % u odnosu na 2007. godinu. Ostali prihodi (najveći iznos se odnosi na prihode ostvarene od refundacije troškova upravljanja) u 2008. godini iznosili su 1.986.312 KM i manji su za 1.028.145 KM ili 34,10 % u odnosu na 2007. godinu.

Ukupni rashodi u istom periodu su iznosili 10.431.312 KM, što predstavlja povećanje rashoda za 3.723.784 KM ili 44,50 % u odnosu na 2007. godinu. Većina društava je u 2008. godini poslovala sa gubitkom, te ostvarila gubitak u ukupnom iznosu od 3.923.514 KM za razliku od 2007. godine kada su društva poslovala sa bruto dobiti u iznosu od 7.523.406 KM.

Pregled ukupnih prihoda i rashoda za period 01.01. - 31.12.2008. godine, pojedinačno po društvima za upravljanje daje se u narednoj tabeli i grafičkom prikazu.

DUF	Prihodi			Rashodi				Dobit prije poreza
	Upravlj. provizija	Ostali	Ukupni	Troškovi admin.	Od finans.	Ostali	Ukupni	
ABDS	919.968	556.815	1.476.783	1.052.893	1.527.532	18.570	2.598.995	-1.122.212
NAPRIJED INVEST	377.313	228.230	605.543	375.361	400.946	226.667	1.002.974	-397.432
BLAGO	89.691	434	90.125	474.661	0	5.928	480.589	-390.464
BOSINVEST	264.780	148.326	413.106	473.236	7.933	300.517	781.686	-368.579
EURO INVESTMENT	283.024	166.470	449.494	307.653	0	127.276	434.929	14.564
HERBOS INVEST	335.266	229.126	564.392	507.832	482.576	6.936	997.344	-432.952
HYPO ALPE ADRIA INVEST	413.123	319.681	732.804	316.806	1.372	340.257	658.435	74.369
KAPITAL INVEST	253.310	134.544	387.854	359.155	0	365.149	724.304	-336.450
MARKET INVESTMENT GROUP	619.374	15.962	635.336	428.605	514.961	5.225	948.791	-313.455
PROF IN	543.774	5.114	548.888	470.213	479.020	0	949.233	-400.344
ŠIB AR INVEST	421.863	181.610	603.473	427.680	252.183	174.169	854.032	-250.559
UKUPNO	4.521.486	1.986.312	6.507.798	5.194.095	3.666.523	1.570.694	10.431.312	-3.923.514

Investicioni fondovi - bilans uspjeha

Ukupno ostvareni prihodi za sve investicione fondove u periodu 01.01. - 31.12.2008. godine iznose 8.609.757 KM, što je za 350.891 KM ili 4 % više u odnosu na 2007. godinu. Ukupni rashodi u istom periodu iznosili su 7.445.045 KM (rashodi po osnovu naknade društvu za upravljanje 4.449.189 KM i troškovi upravljanja 2.995.856 KM) i manji su za 7.217.833 KM u odnosu na 2007. godinu. Razlog dvostruko manjih rashoda je u značajno nižoj upravljačkoj proviziji za 2008. godinu.

Investicioni fondovi su u 2008. godini ostvarili lošije rezultate u odnosu na 2007. godinu, te je značajno napomenuti da ukupno neto smanjenje sredstava svih fondova kao

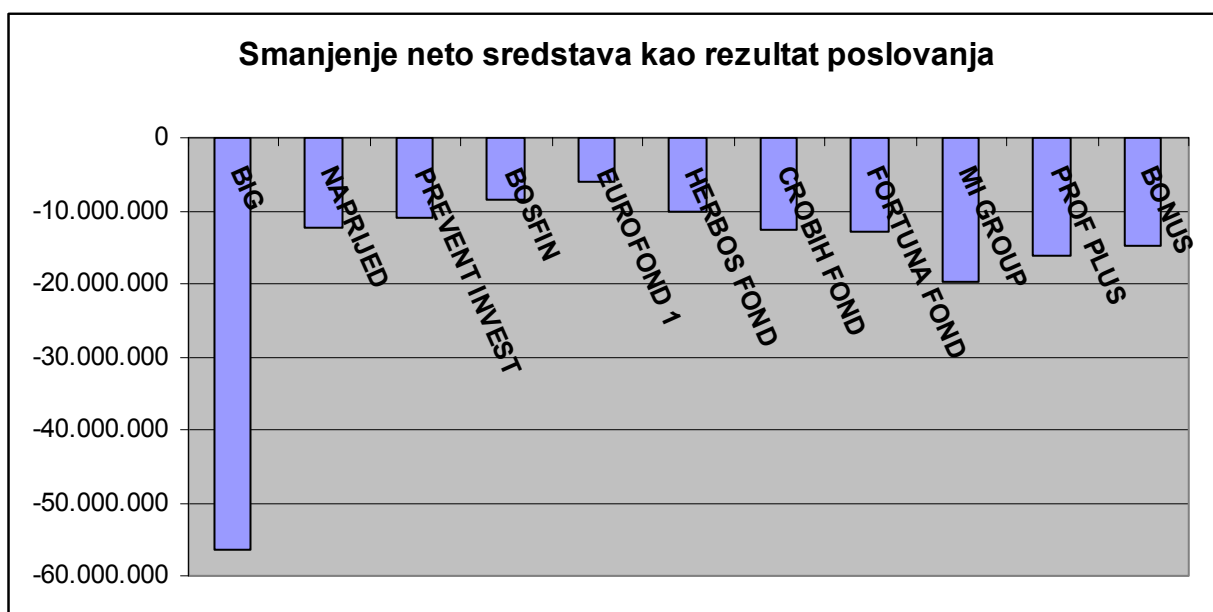
rezultat poslovanja u 2008. godini iznosi 180.417.253 KM za razliku od prethodne godine kad su ostvarili povećanje u iznosu od 380.371.583 KM. Analitički pregled rezultata poslovanja investicionih fondova po pojedinim kategorijama dat je u slijedećoj tabeli.

	2007.	2008.
Dobit/gubitak od poslovanja	-6.404.012,00	1.202.713
Neto gubitak od transakcija sa ulaganjima *	-122.780.713,00	-54.373.813
Promjene u nerealiziranim dobitcima (gubicima) od ulaganja**	509.556.309,00	-127.246.152
Neto povećanje (smanjenje) neto sredstava kao rez. poslovanja	380.371.583,00	-180.417.253

* Realizovani gubitak (dobitak) nastaje kad se proda ulaganje po vrijednosti manjoj (većoj) od troška ulaganja.

** Nerealizovani dobitak (gubitak) nastaje ako je tekuća vrijednost ulaganja na dan vrjednovanja veća (manja) od troška ulaganja.

Pojedinačno po investicionim fondovima u grafičkom prikazu daje se neto smanjenje sredstava kao rezultat poslovanja u 2008. godini.

Investicioni fondovi – bilans stanja

Ukupna aktiva svih IF-ova na dan 31.12.2008. godine iznosi 1.015.160.342 KM, a sastoji se iz ulaganja u vrijednosne papire (985.077.581 KM ili 97% ukupnih sredstava) i ostalih sredstava (30.082.757 KM ili 3%). Ukupna pasiva svih IF-ova na dan 31.12.2008. godine iznosi 1.015.160.342 KM, a sastoji se od neto vrijednosti (1.008.597.448 KM ili 99,35%) i obaveza (6.562.888 KM ili 0,65%). Ulaganja u vrijednosne papire na dan 31.12.2007. godine iznosila su 1.107.729.579 KM.

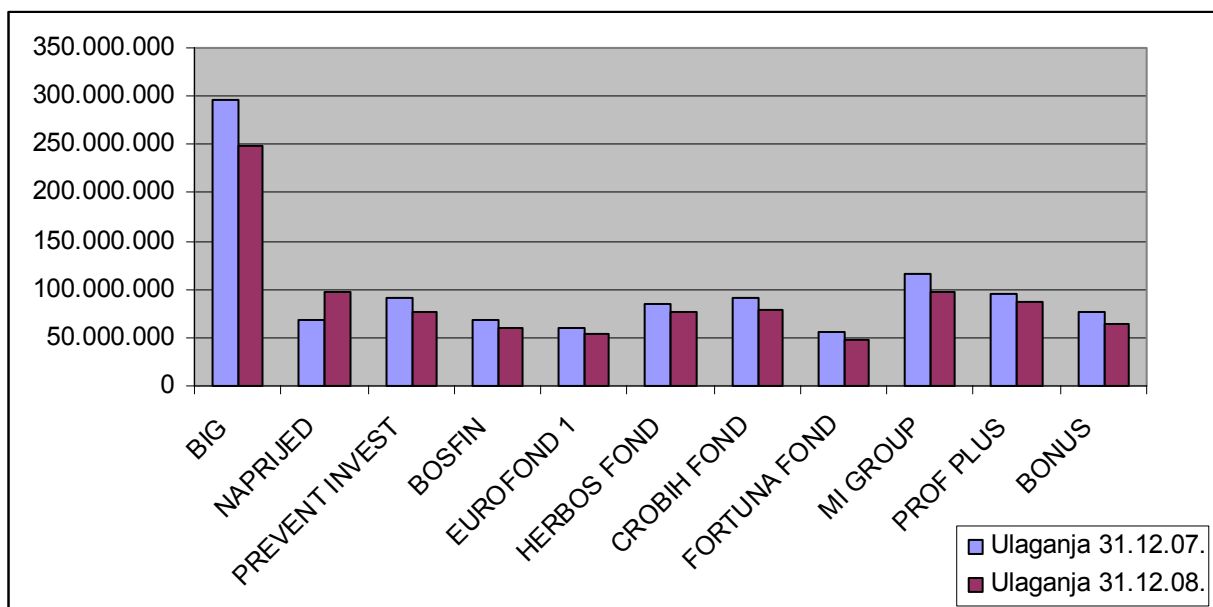
Pregled aktive i pasive na dan 31.12.2008. godine, pojedinačno po IF-ovima, dat je u sljedećoj tabeli.

IF	Aktiva			Pasiva		
	Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire na dan 31.12.08.	Ostala sredstva na dan 31.12.08.	Ukupno sredstva na dan 31.12.08.	Neto vrijednost na dan 31.12.08.	Obaveze na dan 31.12.08.	Ukupno pasiva na dan 31.12.08.
BIG	249.294.475	6.767.496	256.061.971	255.883.953	178.018	256.061.971
NAPRIJED	96.367.281	576.291	96.943.572	96.778.857	164.714	96.943.572
PREVENT INVEST	76.049.116	3.842.684	79.891.800	78.674.642	1.217.157	79.891.800
BOSFIN	60.481.624	75.038	60.556.662	60.316.822	239.840	60.556.662
EUROFOND 1	53.865.607	77.817	53.943.424	53.189.602	753.822	53.943.424
HERBOS FOND	75.933.049	3.356.451	79.289.500	78.686.763	602.737	79.289.500
CROBIH FOND	78.035.474	2.744.383	80.779.858	80.221.099	558.758	80.779.858
FORTUNA FOND	46.928.736	984.392	47.913.129	47.226.381	686.746	47.913.129
MI GROUP	98.178.327	5.128.750	103.307.078	102.887.531	419.546	103.307.078
PROF PLUS	85.965.859	3.806.073	89.771.933	89.734.442	37.491	89.771.933
BONUS	63.978.033	2.723.382	66.701.415	64.997.356	1.704.059	66.701.415
Ukupno	985.077.581	30.082.757	1.015.160.342	1.008.597.448	6.562.888	1.015.160.342

Broj emitenata u portfoliju IF-ova se kreće od 34 koliko ima IF “prevent INVEST” d.d. Sarajevo do 123 koliko ima IF “Bosfin” d.d. Sarajevo. Pregled vrijednosti ulaganja na dan 31.12. 2007. i 31.12. 2008. godine, pojedinačno po IF-ovima, dajemo u sljedećoj tabeli i grafičkom prikazu:

Naziv IF-a	Ulaganja 31.12.07.	Ulaganja 31.12.08.	Razlika	% učešća u ukupnom iznosu	
				2007.	2008.
BIG	296.608.131	249.294.475	-47.313.656	26,78	25,31
NAPRIJED	69.263.563	96.367.281	27.103.718	6,25	9,78
PREVENT INVEST	90.685.382	76.049.116	-14.636.266	8,19	7,72
BOSFIN	69.263.563	60.481.624	-8.781.939	6,25	6,14
EUROFOND 1	59.413.906	53.865.607	-5.548.299	5,36	5,47
HERBOS FOND	85.236.721	75.933.049	-9.303.672	7,69	7,71
CROBIH FOND	91.183.002	78.035.474	-13.147.528	8,23	7,92
FORTUNA FOND	56.619.422	46.928.736	-9.690.686	5,11	4,76
MI GROUP	116.490.867	98.178.327	-18.312.540	10,52	9,97
PROF PLUS	95.526.443	85.965.859	-9.560.584	8,62	8,73
BONUS	77.438.580	63.978.033	-13.460.547	6,99	6,49
Ukupno	1.107.729.579	985.077.581	-122.651.999	100,00	100,00

Po strukturi ulaganja fondova u smislu ograničenja investiranja, fondovi u svom portfoliju imaju ulaganja koja nisu usaglašena sa pojedinim propisanim ograničenjima investiranja (fond maksimalno može imati 10 % vlasništva u emitentu i vrijednost ulaganja u jednog emitenta može činiti maksimalno 5 % u imovini IF-a).

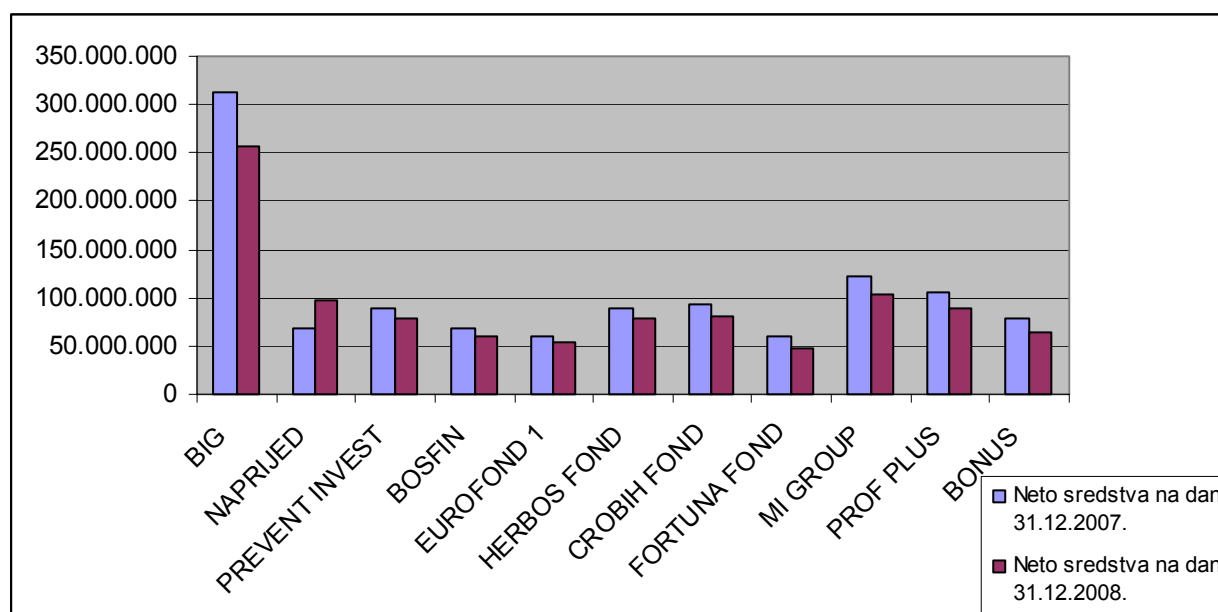
Investicioni fondovi su u toku 2008. godine vršili kupoprodajne transakcije u ukupnoj vrijednosti od 58.783.985 KM, što je za 70 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Od navedenog iznosa na prodaju dionica se odnosi 36 % ili 21.234.821 KM, a vrijednost uložena u kupovinu dionica je u 2008. godini za sve fondove iznosila 37.549.164 KM ili 64 % od vrijednosti kupoprodaje. Smanjena investiciona aktivnost fondova u 2008. godini je rezultat kretanja cijena na berzi i trenda općeg pada prometa.

Ukupna vrijednost osnovnog kapitala svih IF-ova iznosi 1.031.148.887 KM, što je u odnosu na isti period prošle godine više za 33.291.665 KM ili 3,23 %. Ukupna neto sredstva svih IF-ova na dan 31.12.2008. godine iznose 1.886.121.397 KM, što je povećanje od 739.457.579 KM ili 40% u odnosu na 31.12.2007. godine.

Ukupna vrijednost osnovnog kapitala	1.031.148.887
Dionička premija	25.178.607
Rezerve	1.056.327.494
Akumulirani gubitak od ulaganja	-7.764.008
Akumulirani realizirani gubitak (dobit) od ulaganja	-105.502.788
Akumulirana nerealizirana dobit (gubitak) od ulaganja	-113.266.795
Ukupna neto sredstva svih IF-ova na dan 31.12.2008.	1.886.121.397

Pregled neto vrijednosti sredstava na dan 31.12.2007. i 31.12.2008. godine pojedinačno po IF-ovima daje se u tabeli i grafičkom prikazu kako slijedi.

Naziv IF-a	Neto sredstva na dan 31.12.2007.	Neto sredstva na dan 31.12.2008.	Razlika	% učešća u ukupnom iznosu	
				2007.	2008.
BIG	312.005.087	255.883.953	-56.121.134	27,21	25,37
NAPRIJED	68.557.976	96.778.857	28.220.881	5,98	9,60
PREVENT INVEST	89.240.200	78.674.642	-10.565.558	7,78	7,80
BOSFIN	68.557.977	60.316.822	-8.241.155	5,98	5,98
EUROFOND 1	59.047.521	53.189.602	-5.857.919	5,15	5,27
HERBOS FOND	88.851.016	78.686.763	-10.164.253	7,75	7,80
CROBIH FOND	92.702.351	80.221.099	-12.481.252	8,08	7,95
FORTUNA FOND	60.102.051	47.226.381	-12.875.670	5,24	4,68
MI GROUP	122.139.535	102.887.531	-19.252.004	10,65	10,20
PROF PLUS	105.739.034	89.734.442	-16.004.592	9,22	8,90
BONUS	79.721.069	64.997.356	-14.723.713	6,95	6,44
Ukupno	1.146.663.818	1.008.597.448	-138.066.369	100,00	100,00

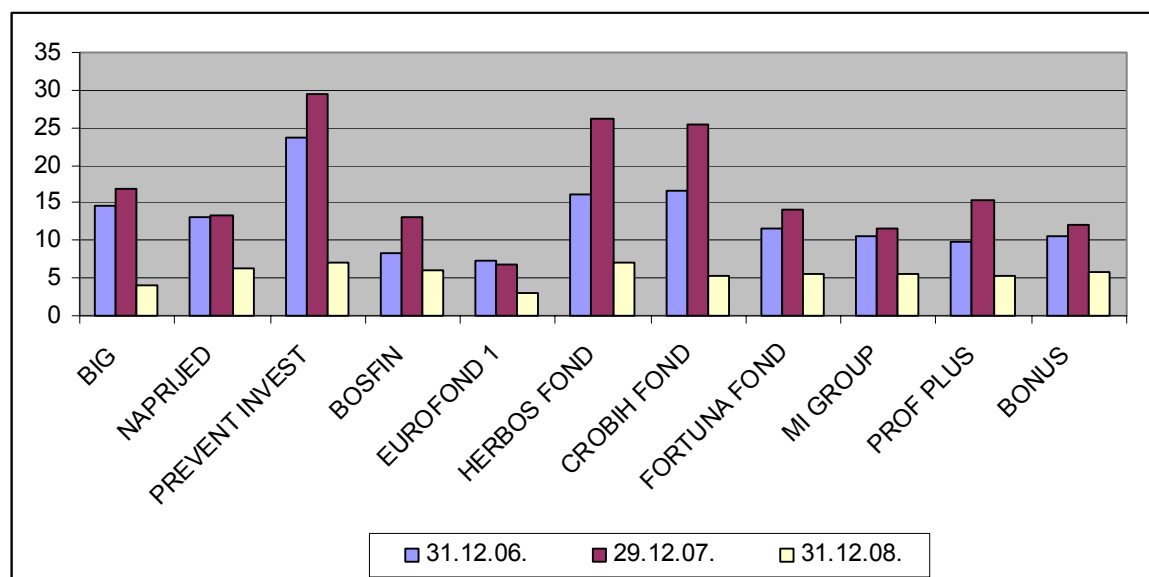
U odnosu na prethodnu godinu cijene dionica po zvaničnom kursu SASE su zabilježile značajan pad. Najveću cijenu po dionici, po zvaničnom kursu SASE na dan 31.12.2008. godine imao je Investicioni fond “Herbos” d.d. Mostar (7,15 KM), a najnižu IF “Eurofond-1” d.d. Tuzla (3,04 KM).

Neto vrijednost sredstava po dionici je također u padu, analogno padu vrijednosti ulaganja, ali ovaj pad nije toliko značajan koliko pad cijene dionice fondova na berzi, a koji se može vezati za smanjeno interesovanje investitora za ulaganje.

Pregled neto vrijednost sredstava po dionici i cijena po dionici po zvaničnom službenom kursu SASE na dan 31. 12. 2006., 31. 12. 2007. i 31.12. 2008. godine po IF-ovima daje se u tabeli i grafičkom prikazu.

	Neto vrijednost sredstava po dionici na dan			Cijena po dionici po zvaničnom službenom kursu SASE					
	31.12.06.	31.12.07.	31.12.08.	31.12.06.	%	29.12.07.	%	31.12.08.	%
	1	2	3	4	5 (4/1) *100	6	7 (6/2) *100	8	9 (8/3) *100
BIG	31,62	29,31	23,56	14,48	45,79	16,93	57,76	4,02	17,06
NAPRIJED	25,73	26,78	23,78	12,99	50,49	13,35	49,84	6,28	26,41
PREVENT INVEST	49,37	44,33	38,12	23,68	47,96	29,41	66,34	7,10	18,63
BOSFIN	26,21	22,62	20,08	8,31	31,71	13,00	57,47	6,09	30,33
EUROFOND 1	16,01	16,40	14,80	7,38	46,10	6,89	42,02	3,04	20,54
HERBOS FOND	31,73	31,20	27,07	16	50,43	26,29	84,26	7,15	26,41
CROBIH FOND	32,19	30,40	26,79	16,61	51,60	25,44	83,69	5,25	19,60
FORTUNA FOND	29,03	26,92	21,36	11,49	39,58	14,10	52,37	5,50	25,75
MI GROUP	26,19	24,93	20,97	10,47	39,98	11,53	46,26	5,63	26,85
PROF PLUS	22,88	20,86	17,51	9,83	42,96	15,48	74,20	5,19	29,64
BONUS	26,06	24,10	19,29	10,56	40,52	12,01	49,83	5,86	30,38

Pregled cijene po dionici po službenom kursu SASE na kraju 2006., 2007. i 2008. godine

Društva za upravljanje uzajamnim fondovima

U skladu sa preliminarnim podacima o poslovanju za 2008. godinu, tri društva za upravljanje uzajamnim fondovima (podaci o DUF-u „Hypo Alpe-Adria-Invest“ d.o.o. Mostar koje upravlja sa IF-om „Crobih Fond“ i UF-om Hypo BH Equity su dati prethodno), ostvarila su ukupni prihod u iznosu od 88.955 KM. Od ukupno ostvarenih prihoda 48.592 KM otpada na upravljačku proviziju, a 40.362 KM na ostale prihode.

Ukupni rashodi u istom periodu su iznosili 749.640 KM te uzimajući pokazatelje o ostvarenim prihodima ostvaren je gubitak u iznosu od 660.684 KM.

Pregled ukupno ostvarenih prihoda i rashoda za poslovnu 2008. godinu, pojedinačno po društvima za upravljanje dat je u sljedećoj tabeli.

Tabela kategorizacija prihoda i rashoda DUF-ova za 2008. godinu

DUF	PRIHODI			RASHODI		
	Upravljačka provizija	Ostali	Ukupno	Troškovi adminis.	Od finansiranja	Ukupno
MF Invest	19.912	4.903	24.816	165.698	2.166	167.864
Eurohaus	24.703	12.378	37.081	302.447	0	302.447
Ilirika	3.977	23.080	27.058	279.327	1	279.328
Ukupno	48.592	40.362	88.955	747.472	2.167	749.640

Tabela Rezultat poslovanja UF-a za 2008. godinu

Uzajamni fond	Dobit /gubitak od poslovanja	Neto dobit/gubitak od transakcija sa ulaganjima	Promjene u nerealizovanim dobitima /gubicima	Neto povećanje/ smanjenje sredstava kao rezultat ulaganja
Hypo BH Equity	- 30.856	-29.579	-1.782.915	- 1.843.352
MF Global.ba	-11.887	385	-854.850	-866.352
Eurohaus Balanced	-28.015	-7.708	-272.536	-308.260
Ilirika moj fond	-66.586	140	-161	-66.564

2008. godina

Gubitak od poslovanja	-137.346 KM
Neto gubitak od transakcija sa ulaganjima	- 36.762 KM
Promjene u nerealiziranim gubicima od ulaganja	- 2.910.464 KM
Neto povećanje (smanjenje) neto sredstava kao rezultat poslovanja	- 3.084.529 KM

Uzajamni fondovi

Ukupna aktiva svih UF-ova na dan 31.12.2008. godine prema preliminarnim podacima je iznosila 5.974.958 KM, a sastojala se iz ulaganja u vlasničke vrijednosne papire (2.310.458 KM) i ostalih sredstava 3.664.499 KM. S druge strane, ukupna pasiva svih UF-ova na dan 31.12.2008. godine je iznosila 5.974.958 KM, a sastojala se od neto vrijednosti (5.913.970 KM) i obaveza (60.942 KM).

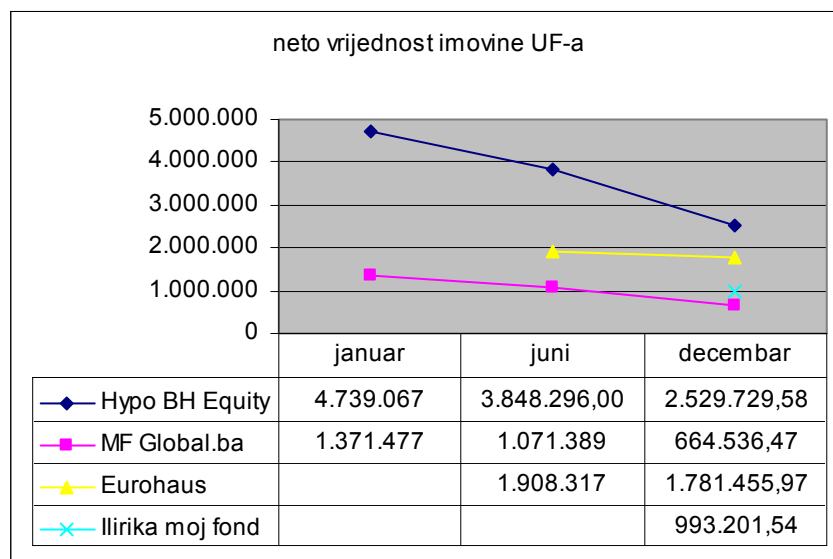
Pregled aktive i pasive na dan 31.12.2008. godine, pojedinačno po UF-ovima dat je u tabeli.

Tabela Bilans stanja UF-a na dan 31.12.2008. godine

	AKTIVA			PASIVA		
	ulaganja u vlasničke v.p	ostala sredstva	ukupno sredstva	neto vrijednost	obaveze	ukupno
Hypo BH Equity	1.018.196	1.497.578	2.515.775	2.478.736	37.038	2.515.775
MF Global.ba	475.109	188.891	664.001	652.375	11.652	664.028
Eurohaus Balanced	734.644	1.055.420	1.790.064	1.781.455	8.608	3.179.803
Ilirika moj fond	82.508	922.608	1.005.117	1.001.402	3.642	1.005.045
Ukupno	2.310.458	3.664.499	5.974.958	5.913.970	60.942	5.974.913

Svi UF-ovi su iskazali gubitak u poslovanju za 2008. godinu u ukupnom iznosu od 137.346 KM. Neto gubitak od transakcija sa ulaganjima kod UF-a za 2008. godinu je iznosio 36.762 KM, a promjene u nerealiziranim gubicima od ulaganja 2.910.464 KM, što se u konačnici sveukupno gledano odrazilo na smanjenje neto sredstava od 3.084.529 KM.

Grafikon neto vrijednosti imovine UF-a

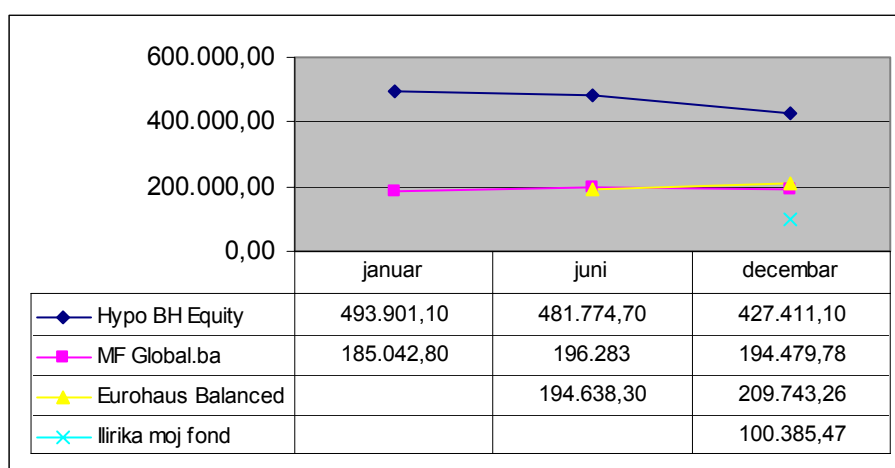

Kao što se može vidjeti na grafikonu neto vrijednost imovine uzajamnih fondova, prije svega kod UF-a Hypo BH Equity, smanjila se za 53,38 % u periodu januar -decembar, dok je to smanjenje u istom referentnom periodu kod UF-a MF Global. ba iznosilo 48,45 %.

Što se tiče UF-a Eurohaus Balanced, koji je započeo sa poslovanjem tokom aprila 2008. godine, kao relevantni period uzet je juni - decembar iste godine, u kome je zabilježeno smanjenje od 6,64 %. Razlike u smanjenju neto vrijednosti imovine, zabilježene po pojedinim uzajamnim fondovima, objašnjava (stanje sa 31.12.2008. godine) da je:

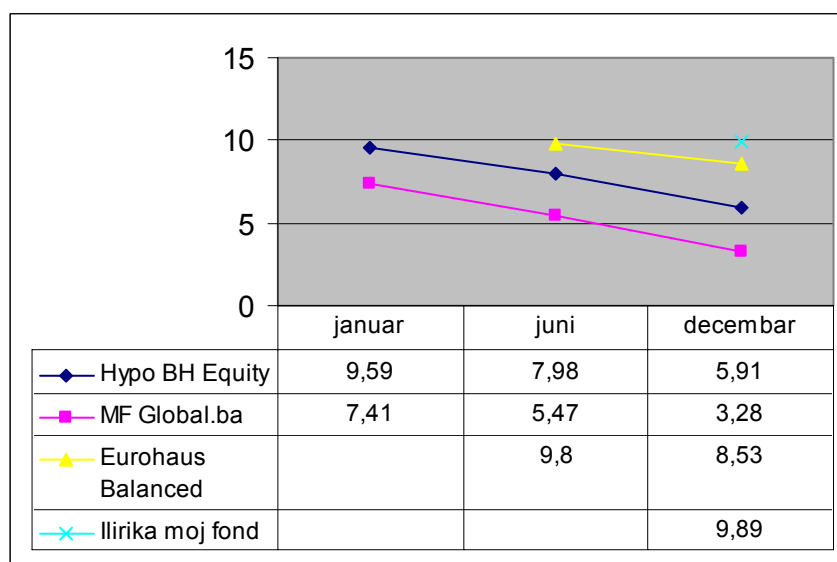
- 71,55 % od ukupnih sredstava MF Global.ba bilo angažovano u vrijednosne papire;
- 40,48 % od ukupnih sredstava UF Hypo BH Equity bilo angažovano u vrijednosne papire;
- 40,14 % od ukupnih sredstava UF Eurohause Balanced bilo angažovano u vrijednosne papire; i
- 7,25 % od ukupnih sredstava UF „Ilirika Moj Fond” bilo angažovano u vrijednosne papire.

Grafikon broj udjela u opticaju

Kod UF-a Eurohaus Balanced i MF Global. ba primjetno je povećanje broja udjela u opticaju što je uticalo na usporavanje pada neto vrijednosti imovine prouzrokovano općim trendom pada vrijednosti dionica na tržištu.

Grafički prikaz vrijednosti udjela UF-a

Kao pokazatelj poslovanja i refleksije kretanja u industriji uzajamnih fondova u Federaciji BiH u grafikonu dat je pregled vrijednosti udjela UF-a. Tako se vrijednost udjela kod UF Hypo BH Equity krajem decembra 2008. godine smanjila za 61,63 % u odnosu na prosječnu vrijednost iz januara iste godine, a kod UF MF Global.ba više od dvostrukog iznosa. Za razliku od toga, u periodu juni - decembar vrijednost udjela kod UF Eurohaus Balanced se smanjila za 14,88 %, ponajviše zahvaljujući prilivu novih uplata i ulasku novih udjelicara.

VII - Nadzor

U izvještajnom periodu, a prema planu nadzora za 2008. godinu, izvršena je kontrola rada ovlaštenih učesnika na tržištu (DUF-ova- investicijskih-otvorenih i zatvorenih fondova, profesionalnih posrednika, banaka depozitara i skrbnika, berze i Registra vrijednosnih papira), praćenje prometa dionica, zaštite dioničara u ostvarivanju prava proizašlih iz vrijednosnih papira, te postupanje po žalbama pravnih i fizičkih lica u vezi registracije i prijenosa dionica, kao i povrede drugih prava i interesa. Nadzor je bio organizovan kroz redovan nadzor ovlaštenih učesnika, te postupke vanrednog nadzora, po predstavkama ili po službenoj dužnosti.

U skladu sa programom rada Komisije za 2008.godinu, u 2008. godini obavljen je redovan nadzor društava za upravljanje fondovima, investicijskih i uzajamnih fondova.

Nadzor društava za upravljanje i fondova

Predmet nadzora za IF-ove bio je promet vrijednosnim papirima u smislu usaglašavanja sa propisanim ograničenjima i rokovima, provedba investicijske politike kao i povezanosti učesnika u prometu, a saglasno zakonskim odredbama i odredbama propisanim od strane Komisije.

U nadzoru otvorenih fondova kontrolisana je kadrovska i tehnička osposobljenost društva da upravlja uzajamnim – otvorenim fondom, komunikacija društva sa depozitarnom bankom i Registrom u vezi kupovine i isplate investicijskih kupona, zakonskim ograničenjima u vlasništvu, investiranje društva u skladu sa zakonskim ograničenjima i investicijskom politikom, način obračuna i utvrđivanja neto vrijednosti imovine i vrijednosti udjela fonda, te sačinjavanje i dostava izvještaja o poslovanju fonda.

Nadzor je obavljen kod Hypo AA Invest doo Mostar – fond Hypo BH Equiti, Euro haus Invest doo Sarajevo – fond Eurohaus Balanced, MF Invest doo Sarajevo- fond MF Global Ba.

Kada se sumira stanje kod DUF-ova i fondova, može se konstatovati da kod fondova (zatvorenih), nije postignuto usaglašavanje sa propisanim ograničenjima i rokovima, nije utvrđeno (na temelju slučajnih uzoraka) da je bilo trgovanja sa povezanim osobama, saglasno zakonskim odredbama i propisani uvjeti za poslovanje otvorenih fondova su zadovoljavajući, kao i način obračuna neto vrijednosti imovine i udjela fondova.

U odnosu na period koji je obuhvaćen prethodnim redovnim nadzorom može se konstatovati da je ukupna investicijska aktivnost smanjena, značajno je smanjenje prodaje (pad cijena dionica na SASE), najveća usaglašavanja sa zakonskim ograničenjima su završena

u toku prve polovine 2007. godine, dok je vrijednost kupovnih transakcija ostala na približno istom nivou kao i u prethodnom periodu. Interna akta kojima se uređuje poslovanje su donesena.

Nadzor profesionalnih posrednika

Predmetom nadzora bilo je postupanje profesionalnih posrednika u kontekstu izmjene propisa Komisije, koji se odnose na prijem naloga izvan sjedišta društva, organizacije i funkcionisanja sistema interne kontrole, posebno elektronske knjige naloga kao i funkcionisanje softvera i obavljanje dilerskih poslova, kao i provjere načina utvrđivanja parametara za izračun koeficijenta likvidnosti društva. Nadzor je obavljen kod 18 brokerskih društava.

Rezimirajući stanje kod profesionalnih posrednika, utvrđeno zapisnicima, može se konstatovati da organizovanje poslovanja, obavljanje djelatnosti i pružanje usluga je, kod većine subjekata kod kojih je obavljen nadzor, na zadovoljavajućem nivou.

Softver i njegova primjena funkcioniše zadovoljavajuće i ispunjava propisane zahtjeve. Računovodstvena evidencija, koja je potrebna kao podloga za izračun koeficijenta likvidnosti kod brokersko-dilerskih društva nije zadovoljavajuća u svim društvima. Društva imaju ugovore za navedene poslove sa agencijama za računovodstvene usluge, koje ažuriraju podatke sedmično ili petnaestodnevno. Konstatovane su nepodudarnosti u računovodstvenim evidencijama sa pozicijama u izračunu dnevne likvidnosti, zbog čega je naloženo otklanjanje nedostataka. Posebno je skrenuta pažnja društvima na obaveznost usaglašenosti vremena trgovanja sa opserverskim stanicama berze.

Nadzor Registra vrijednosnih papira

Predmetom nadzora je bila primjena propisa i internih akata u vezi registracije, prijenosa i čuvanja vrijednosnih papira, registracije vrijednosnih papira emitenata koji su upisani u registar emitenata kod Komisije, a nisu izvršili registraciju u Registru, usklađivanje i ažurnost podataka sa CIPS-om, izvršavanje naloga Komisije i prijenos vrijednosnih papira, registracije po korporativnim radnjama i prema aktima Komisije, obustave prometa, provođenje zaloga i sudskih odluka, izvještavanje javnosti i Komisije, normiranost i sigurnost elektronskog sistema, čuvanje dokumentacije i podataka, rješavanje zahtjeva klijenata i građana u vezi izdavanja izvoda.

U postupku nadzora konstatvani su nedostaci i dostavljeni nalozi za otklanjanje.

Nadzor berze i banaka depozitara je proveden u prvom mjesecu 2009. godine.

Vanredni nadzori

U izvještajnom periodu, po službenoj dužnosti ili po zahtjevima dioničara, izvršeno je 11 vanrednih nadzora u slučajevima: Šipad – Komerc d.d. Sarajevo, (prigovor dioničara u vezi registracije broja dionica); eBrokers-a (prijenos dionica na drugi klijentski račun greškom); transakcije dionicama „Incel“ a.d. Banjaluka; (po službenoj dužnosti – provjera trgovine dionicama); transakcije dionicama „Solana“ d.d. Tuzla; (po službenoj dužnosti – provjera trgovine dionicama); AW Broker – poslovnica Tuzla (provjera trgovanja dionicama „Solana“ d.d. Tuzla); transakcije dionicama „Fering“ d.d. Gračanica (po službenoj dužnosti – provjera trgovine dionicama); Premium Broker doo Tuzla (provjera trgovine dionicama „Fering“ d.d. Gračanica; transakcije dionicama „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo, (po prijavi dioničara – provjera pada cijena dionica – eventualna zloupotreba povlaštenih informacija); SASE – (provjera postupanja po obustavi trgovanja dionicama „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo);

SEE Investment Solutions d.o.o Sarajevo (po službenoj dužnosti – trgovina dionicama „Ključ“ d.d. Sarajevo), ICM CAPITAL d.o.o Sarajevo – (po službenoj dužnosti – trgovina dionicama „Ključ“ d.d. Sarajevo).

U predmetima vanrednog nadzora su preduzete odgovarajuće mjere (dostavljanje krivičnih prijava, pokretanje prekršajnih postupaka, informacija nadležnim tužilaštvima ili organima MUP-a), kao i aktivnosti preventivne naravi (upozorenja, naputci sl.).

Sumiranjem preduzetih mjera i prijava u izvještajnom periodu, dolazi se do podataka da je podneseno osam krivičnih prijava, osam informacija ovlaštenim tužilaštvima, jedna informacija MUP-u, dvije informacije SIPI, pet zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, tri mjere obustavljanja dozvola brokerskim kućama, jedna obustava dozvole brokeru i dvije oduzete saglasnosti direktorima brokerskih kuća.

Tokom 2008.godine, korištenjem nadzornih radnih stanica elektronskog sistema trgovanja, Komisija je vršila redovno praćenje prometa vrijednosnih papira. Pored korištenja u analitičke svrhe, podaci o svim transakcijama koje su predstavljale potencijalno kršenje propisa ili ponašanje učesnika u prometu suprotno standardima poslovanja profesionalnog posredovanja, detaljno su ispitani u postupcima vanrednog nadzora. Također, nadzorne radne stanice korištene su i za praćenje preuzimanja kontrole nad pojedinim dioničkim društvima, u svrhu pravovremene i adekvatne reakcije Komisije.

Komisija je obavila i nadzore za potrebe drugih nadležnih organa (Agencije za istrage i zaštitu, nadležnih tužilaštava, ministarstava unutrašnjih poslova i dr.).

VIII - Normativni poslovi

Komisija je u 2008. godini u normativnoj oblasti realizovala značajne inicijative na izradi novih zakona, saglasno potrebama daljeg razvoja tržišta kapitala. Urađene su i nadležnom ministarstvu dostavljene radne verzije Zakona o tržištu vrijednosnih papira i Zakona o investicionim fondovima, tako da su navedeni zakoni stupili na snagu početkom ove godine. Pokrenuta je i inicijativa za izmjene i dopune Zakona o privrednim društvima, u cilju regulisanja kriterija za otvorena i zatvorena dionička društva.

Takođe, Komisija je, cijeneći potrebu daljeg razvoja i integracije tržišta, inicirala prema nadležnim državnim organima izradu i donošenje okvirnih zakona iz oblasti tržišta kapitala na nivou BiH.

U 2008. godini doneseni su na sjednicama Komisije i objavljeni sljedeći propisi:

1. Pravilnik o emisiji vrijednosnih papira putem javne ponude,
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja dozvola i obavljanja poslova investicionog savjetovanja,
3. Program stručnih ispita za sticanje dozvole za obavljanje brokerskih i dilerskih poslova i poslova investicionog savjetovanja,
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara i skrbnika (dvije izmjene),
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o registraciji i prijenosu vrijednosnih papira kod registra vrijednosnih papira,
6. Pravilnik o kupovini i prodaji vrijednosnih papira izvan berze ili drugog uređenog tržišta,

7. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o kupovini i prodaji vrijednosnih papira izvan berze ili drugog uređenog tržišta,
8. Odluka o izmjeni Odluke o tarifi naknada (dvije izmjene).

Na zahtjeve pravnih i fizičkih lica dato je veliki broj mišljenja i odgovora na upite o primjeni zakona i drugih propisa. Postupajući po zahtjevima u upravnim sporovima i prekršajnim postupcima, ažurno su dostavljani odgovori nadležnim sudovima.

Od velikog broja datih mišljenja navode se najvažnija: mišljenja na statute berze i Registra, mišljenje o primjeni Zakona o prekršajima Federacije BiH u vezi sa zakonima koje primjenjuje Komisija, mišljenje na nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima i dr.

IX - Program za 2009. godinu

Komisija je usvojila Program rada za 2009. godinu kojim su detaljno utvrđene planirane aktivnosti i poslovi i zadaci.

Imajući u vidu dostignuti nivo razvoja tržišta kapitala u Federaciji BiH, aktivnosti Komisije će u narednom periodu, pored ostvarivanja osnovne misije regulacije i nadzora tržišta, biti usmjerene na integraciju i razvoj uređenog i transparentnog tržišta, unapređenje poslovanja profesionalnih učesnika na tržištu, te zaštitu interesa investitora.

U narednom periodu će biti neophodno posebnu pažnju posvetiti razvoju primarnog tržišta, prvenstveno poticanjem javne ponude kao osnovnog metoda emisije dionica, ali i kroz afirmaciju principa i standarda korporativnog upravljanja kod emitentata vrijednosnih papira.

U cilju podrške razvoju tržišta planira se realizacija više inicijativa, od kojih su najznačajnije: stvaranje povoljnijih uslova za investitore i učesnike na tržištu; donošenje podzakonskih propisa prema novim zakonima iz oblasti tržišta kapitala; realizacija projekta razvoja informacionog sistema u Komisiji; poboljšanje transparentnosti tržišta, informisanja i edukacije javnosti i učesnika na tržištu kapitala i afirmacija prednosti koje za investitore pruža tržište kapitala.

Radi poboljšanja zakonske regulative za poslovanje i funkcionisanje dioničkih društava i primjenu standarda korporativnog upravljanja iniciraće se donošenje novog Zakona o privrednim društvima.

Planira se nastavak saradnje sa nadležnim organima entiteta i države u pripremi regulatornog okvira iz oblasti tržišta kapitala na nivou države i saradnja sa drugim regulatorima u zemlji na usaglašavanju propisa i integraciji tržišta.

X - Prilozi

1. Pregled propisa iz oblasti tržišta kapitala

1. Zakon o tržištu vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ br.85/08)
2. Zakon o Komisiji za vrijednosne papire („Službene novine Federacije BiH“ br.39/98, 36/99, 33/04)
3. Zakon o investicionim fondovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 85/08,)
4. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine Federacije BiH“ broj 7/06)
5. Zakon o Registru vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ br. 39/98, 36/99, 33/04)
6. Zakon o privrednim društvima („Službene novine Federacije BiH“ br 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08)
7. Pravila upravljanja dioničkim društvima („Službene novine Federacije BiH“ br. 24/06, 27/06, 30/07)
8. Pravilnik o uslovima i postupku kupovine i prodaje vrijednosnih papira – prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“ br. 91/07)
9. Pravilnik o uvjetima i postupku izdavanja dozvole za osnivanje privatizacijskog društva, dozvole za upravljanje privatizacijskim fondovima i dozvole za osnivanje privatizacijskog fonda („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/99, 44/99, 14/00, 57/00, 20/03, 30/04)
10. Uputstvo o obaveznim elementima ugovora privatizacijskog društva sa registrom vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/99)
11. Pravilnik o registraciji i prenosu vrijednosnih papira kod registra vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ br. 32/99, 6/01, 51/01, 58/05, 10/06, 72/07)
12. Uputstvo o obrascu prijave za prijenos vrijednosnog papira („Službene novine Federacije BiH“ br. 58/00)
13. Odluku o tarifi naknada („Službene novine Federacije BiH“ br. 15/07, 65/07)
14. Odluku o iznosu kapitala emitenta čije se dionice uvrštavaju u kotaciju na berzi („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/02)
15. Pravilnik o javnoj promociji društava za upravljanje privatizacijskim fondovima i privatizacijskih investicionih fondova („Službene novine Federacije BiH“ br. 42/99)
16. Pravilnik o načinu obavljanja nadzora na tržištu vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ br. 23/05)
17. Pravilnik o izvještavanju i obaveznom objavljivanju izvještaja društva za upravljanje privatizacijskim investicionim fondovima i privatizacijskog investicionog fonda („Službene novine Federacije BiH“ br. 57/01)
18. Pravilnik o reviziji finansijskih izvješća i poslovanja privatizacijskih investicionih fondova („Službene novine Federacije BiH“ br. 13/02)
19. Pravilnik o sadržaju, rokovima i načinu objavljivanja izvještaja emitenta vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ br. 32/07)
20. Pravilnik o načinu upisa i vođenja registra emitenata vrijednosnih papira kod Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 49/99, 4/05)
21. Pravilnik o uvjetima i postupku za konverziju i denominaciju vrijednosnih papira i spajanje i podjelu dionica („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/99, 43/04)
22. Statut Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 54/99)
23. Pravilnik o uslovima i postupku prestanka ugovora o upravljanju privatizacijskim investicionim fondovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 54/99)
24. Pravilnik o obliku i sadržaju prospekta dionica prve emisije privatizacijskog fonda („Službene novine Federacije BiH“ br. 32/99, 30/00, 13/01)
25. Pravilnik o uslovima i postupku oduzimanja dozvole za upravljanje privatizacijskim investicionim fondovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 54/99)
26. Pravilnik o uvjetima i postupku izdavanja dozvola i obavljanju poslova investicijskog savjetovanja u prometu vrijednosnim papirima („Službene novine Federacije BiH“ br. 18/02, 15/05, 65/06)
27. Pravilnik o računovodstvu privatizacijskih investicionih fondova („Službene novine Federacije BiH“ br. 11/00 i 33/02)
28. Pravilnik o načinu obračuna neto vrijednosti imovine fonda („Službene novine Federacije BiH“ br. 20/06, 21/06, 81/06, 52/07, 93/07)

29. Uputstvo o donošenju, sadržaju i objavljivanju odluke o povećanju osnovnog kapitala privatizacijskog investicionog fonda („Službene novine Federacije BiH“ br. 11/00)
30. Pravilnik o vođenju i čuvanju poslovnih knjiga i izvještaja privatizacijskih društava i privatizacijskih investicionih fondova („Službene novine Federacije BiH“ br. 11/00)
31. Pravilnik o vođenju registra lica iz člana 29. i 121. Zakona o društvima za upravljanje fondovima i o investicionim fondovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 17/00)
32. Program stručnih ispita za stjecanje dozvole za obavljanje brokerskih i dilerskih poslova investicijskog savjetovanja u prometu vrijednosnim papirima („Službene novine Federacije BiH“ br. 22/02)
33. Odluka o povratu dijela naknade za kandidate koji ostvare natprosječne rezultate na stručnom ispitu za brokere/dilere („Službene novine Federacije BiH“ br. 35/01)
34. Odluka o povratu dijela naknade za kandidate koji ostvare natprosječne rezultate na stručnom ispitu za investicijske savjetnike („Službene novine Federacije BiH“ br. 34/03)
35. Pravilnik o izdavanju vrijednosnih papira putem zatvorene prodaje i o sadržaju skraćenog prospekta („Službene novine Federacije BiH“ br. 52/00)
36. Odluku o standardima za izradu i odobravanje pravila i drugih akata berze i/ili drugog uređenog tržišta vrijednosnih papira u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 21/01)
37. Pravilnik o objavljivanju informacija o vrijednosnim papirima i izvještavanju o prometu vrijednosnih papira uvrštenih u trgovanje na berzi ili drugom uređenom javnom tržištu („Službene novine Federacije BiH“ br. 56/03)
38. Pravilnik o načinu sticanja i prometa vlastitih dionica („Službene novine Federacije BiH“ br. 12/04)
39. Pravilnik o uslovima i postupku izdavanja, obustavljanja i ukidanja dozvola fizičkim licima i privrednim društvima za obavljanje brokerskih i dilerskih poslova u prometu vrijednosnih papirima („Službene novine Federacije BiH“ br. 21/04, 10/05, 68/05, 65/06)
40. Model ugovora o upravljanju privatizacijskim fondom („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/99)
41. Pravilnik o načinu transformacije privatizacijskog investicionog fonda u investicioni fond („Službene novine Federacije BiH“ br. 55/05, 29/06, 80/06, 93/07)
42. Pravilnik o obavljanju poslova skrbnika i depozitara na tržištu vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ br. 55/05, 71/06, 27/07, 31/07)
43. Pravilnik o standardima kapitala osiguranju, garancijama i ograničenju rizika u transakcijama vrijednosnim papirima („Službene novine Federacije BiH“ broj 74/05, 44/06)
44. Odluka o primjeni propisa na društva za upravljanje fondovima i investicione fondove („Službene novine Federacije BiH“ broj 20/06)
45. Pravilnik o povlaštenim informacijama („Službene novine Federacije BiH“ broj 55/06)
46. Pravilnik o uzajamnim fondovima („Službene novine Federacije BiH“ broj 15/07)
47. Pravilnik o obavljanju poslova upravljanja portfeljem vrijednosnih papira („Službene novine Federacije BiH“ broj 65/07)
48. Pravilnik o kupovini i prodaji vrijednosnih papira izvan berze ili drugog uređenog tržišta („Službene novine Federacije BiH, broj 55/08)

Pregled zahtjeva emitenata upisanih u registar kod Komisije

Vrsta rješenja	Riješeno
Promjena podataka UP	204 od toga 11 zahtjeva je odbijeno, 2 obustave postupka, 1 odbacivanje zahtjeva
Promjena podataka – obavještenja	52
Upis dozvole za upravljanje uzajamnim fondom	4
Odobrenje javne emisije	7
Proglašenje javne emisije uspješnom	6
Povećanje osnovnog kapitala – javna emis.	6
Odobrenje skraćenog prospekta	33
Povećanje osnovnog kapitala – zatv. emis.	27 uspješno završene + 2 obustavljene
Neuspješna emisija	4
Povećanje osnovnog kapitala – tehn. emis.	13
Smanjenje osnovnog kapitala	23 (20-odobreno, 2-obustavljeno, 1- odbačen)
Promjena oblika	17 od toga 5 zahtjeva je odbijeno
Upisi u registar	12
Pripajanje društva	4 (3 odobreno, 1 odbačen)
Brisanje iz registra	13
Konverzija - Spajanje dionica	12 (10 odobreno, 1 odbijen, 1 obustava)
Prijava sticanja vlastitih dionica	9
Prijava brisanja vlastitih dionica	2
Ukidanje rješenja	1
Zahtjev za imenovanje vanjskog revizora	1
Simultano osnivanje društva	2
UKUPNO	401

Prikaz pojedinačno iskazanih prijenosa po godinama

Godina	Temelj prijenosa	Br. prijenosa	%	Br. dionica	%
2002	Naslijeđivanje	191	16,26	179.637	1,97
	Darivanje	529	45,02	913.264	10,03
	Kupoprodaja	433	36,85	641.965	7,05
	Ostalo	22	1,87	7.370.049	80,95
	Ukupno	1.175	100	9.104.915	100
2003	Naslijeđivanje	552	18,92	829.490	11,83
	Darivanje	1.032	35,38	1.596.292	22,76
	Kupoprodaja	1.289	44,19	4.052.588	57,79
	Ostalo	44	1,51	533.377	7,62
	Ukupno	2.917	100	7.012.047	100
2004	Naslijeđivanje	938	28,96	536.314	13,60
	Darivanje	1.084	33,47	1.075.478	27,27
	Kupoprodaja	1.044	32,23	1.533.259	38,87
	Ostalo	173	5,34	799.312	20,26
	Ukupno	3.239	100	3.944.363	100
2005	Naslijeđivanje	2.286	61,10	918.314	32,80
	Darivanje	783	20,90	920.920	32,90
	Kupoprodaja	250	6,70	524.820	18,90
	Tender	25	0,70	44.053	1,60
	Ostalo	397	10,60	385.253	13,80
	Ukupno	3.741	100	2.793.360	100
2006	Naslijeđivanje	2.363	32,00	600.092	23,15
	Darivanje	695	18,20	564.143	21,77
	Kupoprodaja	135	3,60	319.479	12,32
	Tender	598	15,70	502.530	19,39
	Ostalo	18	0,50	605.686	23,37
	Ukupno	3.809	100	2.591.930	100
2007	Naslijeđivanje	4.318	54,95	784.135	16,42
	Darivanje	650	8,27	1.007.454	21,09
	Kupoprodaja	77	0,98	59.406	1,24
	Tender	2.587	32,92	916.811	19,20
	Ostalo	226	2,88	2.008.453	42,05
	Ukupno	7.858	100	4.776.259	100
2008	Naslijeđivanje	1.701	56,81	358.719	9,45
	Darivanje	497	16,60	577.452	15,20
	Kupoprodaja	246	8,22	339.458	8,94
	Tender	144	4,81	58.054	1,53
	Ostalo	406	13,56	2.464.047	64,88
	Ukupno	2.994	100	3.797.730	100

/Prednja tabela prikazuje pojedinačne prijenose, po godinama, od vremena uspostavljanja prometa na Sarajevskoj berzi-burzi./

Prikaz ukupnog trgovanja u 2008. godini

Segment	Br. transakcija	Br. dionica	Vrijednost
Izvanburzanska kupoprodaja	114	58.054	3.540.256,63
Kupoprodaja - tenderi	266	415.876	7.476.312,83
Promet na SASE	39.241	17.115.675	477.079.376,00
Ukupno	39.621	17.589.605	488.095.945,46

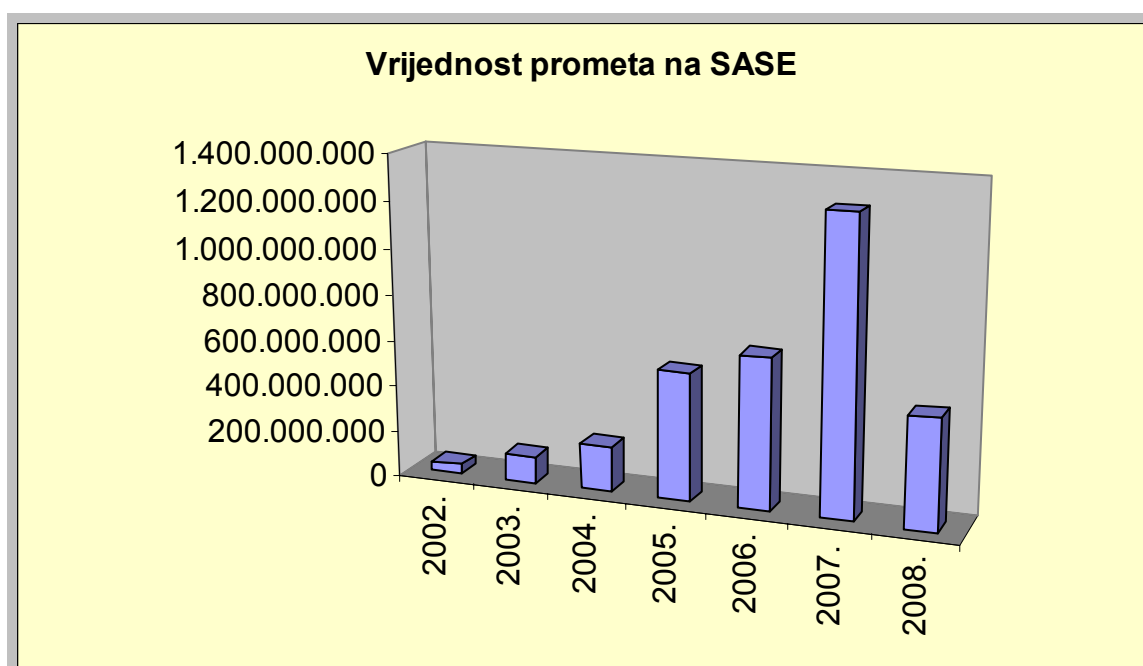
Pokazatelji odnosa trgovanja – 2008. prema 2007. godini

Segment	Br. transakcija		Br. dionica		Vrijednost	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Izvanburzanska kupoprodaja	77	114	59.406	58.054	3.745.544,20	3.540.256,63
Tenderi	2.587	266	916.911	415.876	28.269.728,53	7.476.312,83
Promet na SASE	158.507	39.241	70.772.676	17.115.675	1.274.340.115,00	477.079.376,00
Ukupno	161.171	39.621	71.748.993	17.589.605	1.306.355.387,73	488.095.945,46

Promet na SASE 2002-2008. g.

Godina	Vrijednost prometa na SASE	% povećanje
2002.	41.673.040	
2003.	116.593.404	179,78%
2004.	198.847.036	70,55%
2005.	555.353.930	179,29%
2006.	654.717.253	17,89%
2007.	1.274.340.116	94,64%
2008.	477.079.376	-63,51%

Grafikon Promet na SASE 2002-2008. g.

Dozvole profesionalnih posrednika

Red. br.	Brokerska dozvola	Dilerska dozvola	Dozvola za invest. savjetovanje	Dozvola za upravljanje portfeljem	Dozvola za poslove osiguranja emisije
1	AA Kapital Brokers dd Bihać	AA Kapital Brokers Bihać			
2	Auctor BH doo Mostar	Auctor BH doo			
3	AW broker doo Sarajevo				
4	Bond Invest doo Mostar				
5	eBrokers doo Sarajevo				
6	Eurohaus doo Sarajevo			Eurohaus	
7	Fima Int. doo Sarajevo	Fima Int. doo			
8	Hypo AAV doo Sarajevo				
9	ICM Capital doo Sarajevo				
10	Kvantum d.d. Sarajevo	Kvantum d.d. S			
11	Market Bull doo Sarajevo	Market Bull doo			
12	NBC doo Sarajevo				
13	Palisaen doo Sarajevo	Palisaen doo			
14	Premium Broker doo Tuzla				
15	Raiffeisen Brokers Sarajevo	Raiffeisen Brokers doo	Raiffeisen Brokers	Raiffeisen Brokers	Raiffeisen Brokers
16	SEE Investment doo Sarajevo				
17	VGT broker d.d. Visoko				
18	Unibroker d.d. Sarajevo				
19	General Broker doo Sarajevo	General Broker			
20	ASA Brokers Sarajevo	ASA Brokers	ASA Brokers		
Ukupno	20	8	2	2	1

Dozvole za obavljanje poslova depozitara i skrbnika vrijednosnih papira

R.br.	Banke za depozitne poslove	Dozvola za poslove skrbništva
1	Volksbank d.d. Sarajevo	Volksbank d.d. Sarajevo
2	Nova banka a.d. Bijeljina	
3	KIB banka d.d. V Kladuša	
4	Investiciono-komercijalna banka Zenica	Investiciono-komercijalna banka Zenica
5	Hypo AAB d.d. Mostar	Hypo AAB d.d. Mostar
6	Raiffeisen bank d.d. BH	Raiffeisen bank d.d. BH
7	NLB Tuzlanska banka d.d. Tuzla	NLB Tuzlanska banka dd Tuzla
8	UniCredit Zagrebačka banka	UniCredit Zagrebačka banka
9	ABS banka d.d. Sarajevo	
10	Turkish Ziraat Bank Bosnia d.d.	
11	Vakufska banka d.d. Sarajevo	
12	INTESA SANPAULO banka d.d. Sarajevo	
13	Pro Credit banka d.d. Sarajevo	
14	Bobar Banka a.d. Bijeljina Fil. Sarajevo	
15	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	
16	FIMA banka d.d. Sarajevo	

Kupovina/prodaja dionica iz imovine fonda 2008. prema 2007. godini (tabela i grafik)

Naziv IF-a	Prodaja dionica iz imovine IF-a ukupna vrijednost za		Kupovina dionica iz imovine IF-a ukupna vrijednost za	
	2007.	2008.	2007.	2008.
BIG	23.738.739	376.052	14.837.965	8.952.209
NAPRIJED	5.622.603	3.549.735	6.615.363	3.838.529
PREVENT INVEST	3.727.931	5.146.422	3.335.214	1.759.284
BOSFIN	8.925.678	1.342.723	7.828.955	30.180
EUROFOND 1	5.830.573	601.109	5.943.561	634.888
HERBOS FOND	2.611.425	771.830	632.694	2.215.338
CROBIH FOND	7.064.263	2.376.349	5.089.154	1.640.081
FORTUNA FOND	12.880.551	1.298.042	11.298.996	4.441.667
MI GROUP	7.851.523	704.903	10.494.159	1.822.765
PROF PLUS	25.525.398	3.642.524	18.194.056	9.712.458
BONUS	3.922.910	1.423.124	4.198.361	2.499.757
Ukupno	107.703.601	21.234.821	88.470.485	37.549.164

